

Pregled objav

9. 04. 2026	www.sta.si	Stran/Termin:	SLOVENIJA
Naslov:	Vlada o socialnem načrtu za podnebje za 2026-2032 (dopolnjeno)		
Vsebina:	Vlada se je danes seznanila z osnutkom socialnega načrta za podnebje za obdobje 2026-2032, ki bo predvidoma opredelil ukrepe za energetske in prevozno revna gospodinjstva. Sprejetje načrta je pogoj za črpanje sredstev iz evropskega socialnega sklada za podnebje.		
Avtor:	uk/jb/bg/bg		
Žanr:	SPLETNI ČLANEK		
Gesla:	NAJEMNA STANOVANJA		
9. 04. 2026	www.sta.si	Stran/Termin:	SLOVENIJA
Naslov:	Vlada Roberta Goloba: Začetek in konec krizna, vmes več reformnih ukrepov (II) (tema)		
Vsebina:	Odhajajoča vlada Roberta Goloba je mandat z obljubami o "normalizaciji države po vladi Janeza Janše" nastopila s smelimi napovedmi strukturnih reform. A se je morala najprej lotiti ukrepov za blaženje druginje in energetske krize, ki zaradi vojne v Iranu znova kaže zobe. Eden večjih izzivov je bila tudi		
Avtor:	moz/ms		
Žanr:	SPLETNI ČLANEK		
Gesla:	STANOVANJSKI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE, NAJEMNA STANOVANJA, STANOVANJSKI		
9. 04. 2026	www.rtvlo.si	Stran/Termin:	SLOVENIJA
Naslov:	Vlada sprejela uredbo za nadzor nad dvigi cen električne energije in zemeljskega plina		
Vsebina:	Dobavitelji bodo morali pred dvigi cen za določene skupine odjemalcev pridobiti soglasje vlade		
Avtor:	P. J., M. Z.		
Žanr:	SPLETNI ČLANEK		
Gesla:	STANOVANJSKA GRADNJA		
10. 04. 2026	Dnevnikov objektiv	Stran/Termin: 3	SLOVENIJA
Naslov:	Kdo piše		
Vsebina:	Goran Vojnovič pojasni edini način, na katerega lahko razumemo rezultate letošnjih državnoborskih volitev, na katerih se je večina volilcev odločila za tiste trgovce, ki so jim ponujali storitve po najnižjih akcijskih cenah		
Avtor:			
Žanr:	POROČILO		
Gesla:	OBNOVA STANOVANJ		
10. 04. 2026	Primorske novice	Stran/Termin: 1	SLOVENIJA
Naslov:	"V Piranu na delu mali Trump"		
Vsebina:	piran Intervju		
Avtor:	Jan Klokočovnik		
Žanr:	NAPOVEDNIK ČLANKA		
Gesla:	STANOVANJSKI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE, NAJEMNA STANOVANJA		
10. 04. 2026	Primorske novice	Stran/Termin: 5	SLOVENIJA
Naslov:	Davorin Petaros: "V Piranu je na delu mali Donald Trump"		
Vsebina:	piran Intervju z občinskim svetnikom Davorinom Petarosom		
Avtor:	Jan Klokočovnik		
Žanr:	INTERVJU		
Gesla:	STANOVANJSKI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE, NAJEMNA STANOVANJA		
10. 04. 2026	Mladina	Stran/Termin: 11	SLOVENIJA
Naslov:	Parkirni referendum		
Vsebina:	Civilna iniciativa za Stepanjsko naselje se bo lotila zbiranja približno 11 tisoč podpisov za referendum o novem ljubljanskem parkirnem odloku / Matic Gorenc		
Avtor:	Matic Gorenc		
Žanr:	POROČILO		
Gesla:	ETAŽNA LASTNINA		

10. 04. 2026	Slovenske novice	Stran/Termin: 6	SLOVENIJA
Naslov:	Obvezno potresno zavarovanje?		
Vsebina:	Za večstanovanjske stavbe bi bila novost rešitev, saj so večinoma nezavarovane		
Avtor:	TOMICA ŠULJIČ		
Žanr:	POROČILO		
Gesla:	UPRAVNIK		
10. 04. 2026	Večer	Stran/Termin: 15	SLOVENIJA
Naslov:	Od sporne prodaje do omejene gradnje		
Vsebina:	Projekt Gospejna, ki je del nedavne kriminalistične preiskave, odpira pomembni vprašanji: ali je bila prodaja občinskih zemljišč izpeljana na podlagi nedovoljene nagrade in kaj je v starem mestnem jedru sploh dopustno graditi		
Avtor:	Barbara Bradač		
Žanr:	POROČILO		
Gesla:	STANOVANJSKI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE, GRADNJA STANOVANJ, STANOVANJSKO		
10. 04. 2026	Mladina	Stran/Termin: 18	SLOVENIJA
Naslov:	Program za ljudi		
Vsebina:	Slovenija je veliko več, kot so levica, sredina in desnica v parlamentu. Slovenija je tudi neodvisna civilna družba, s stroko, kulturniki in lokalnimi skupnostmi vred.		
Avtor:	Borut Mekina, Jure Trampuš, Luka Volk, Dora Trček, Monika Weiss, Matic Gorenc		
Žanr:	POROČILO		
Gesla:	NAJEMNA STANOVANJA, CENE NEPREMIČNIN		
10. 04. 2026	Delo	Stran/Termin: 3	SLOVENIJA
Naslov:	Piranski svetniki priznali, da so odločali narobe		
Vsebina:	Urbanistični kaos Sami razveljavili prostorska odloka, ki ju je zadržalo ustavno sodišče- Kaj bo z izdanimi gradbenimi dovoljenji?		
Avtor:	Boris Šuligoj		
Žanr:	POROČILO		
Gesla:	NAJEMNA STANOVANJA, GRADNJA STANOVANJ		

9. 04. 2026 www.sta.si

Stran/Termin:

Naslov: Vlada o socialnem načrtu za podnebje za 2026-2032

Naklada:

Avtor: uk/jb/bg/bg

Površina/Trajanje: 1,00

Rubrika/Oddaja:

Žanr: SPLETNI ČLANEK

Gesla: NAJEMNA STANOVANJA

<https://www.sta.si/3543469>

Vlada se je danes seznanila z osnutkom socialnega načrta za podnebje za obdobje 2026-2032, ki bo predvidoma opredelil ukrepe za energetska in prevozna revna gospodinjstva. Sprejetje načrta je pogoj za črpanje sredstev iz evropskega socialnega sklada za podnebje. Načrt predstavlja ključen korak k pravičnemu zelenemu prehodu v Sloveniji. Odpira dostop do skoraj 480 milijonov evrov sredstev, namenjenih neposredno pomoči najranljivejšim, je na novinarski konferenci po seji vlade dejal minister za okolje, podnebje in energijo Bojan Kumer. Na ministrstvu so za STA dodatno pojasnili, da levji delež, 348 milijonov evrov, predstavljajo sredstva iz evropskega socialnega sklada za podnebje, preostanek bo kril slovenski podnebni sklad. Vlada je osnutek, kot so še pojasnili na ministrstvu, poslala v potrditev Evropski komisiji. Sprejem na vladi je bržkone pričakovati jeseni. V ospredju ukrepov je boj proti energetska revščini, ki postaja eno ključnih družbenih vprašanj, je povedal Kumer. "Cilj načrta je, da nihče ne ostane brez dostopa do osnovnih energetskih storitev zaradi rasti cen ali prehoda v nizkoogljično družbo," je dodal. Načrt po njegovih besedah predvideva med drugim dodeljevanje nepovratnih sredstev za energetska prenova domov, podporo rabi obnovljivih oz. čistih virov, svetovanje in vključevanje gospodinjstev v energetska skupnosti ter za boj s prevozno revščino uvajanje novih oblik dostopnega in trajnostno naravnane prevoza. "Načrt v luči tudi trenutnih razmer energetska krize obravnava ukrepe, ki srednjeročno in dolgoročno izboljšujejo kakovost življenja ljudi," je dejal minister. Osnutek načrta, ko je bil lani jeseni v javni obravnavi, predvideva nepovratna sredstva za investicije v učinkovito rabo energije in obnovljive vire energije za energetska revna gospodinjstva, in sicer za enodružinske hiše in posamezna stanovanja ter za javna [najemniška stanovanja](#). Predvidena je tudi podpora ranljivim gospodinjstvom za vključevanje v energetska skupnosti ter ozaveščanje in svetovanje o ukrepih za zmanjšanje energetska revščine in ranljivosti. Na območjih, kjer ni javnega potniškega prometa oz. ta ni zadosten, je predvidena vzpostavitev prevozov na klic do postajališča javnega potniškega prometa. Predvideno je tudi subvencioniranje električnih vozil za zavode in društva, ki prostovoljno izvajajo prevoze od vrat do vrat za pretežno starejše občane. V načrtu so tudi vavčerji za fizične osebe za manjše naložbe v trajnostno mobilnost ali energetska učinkovite izboljšave doma, npr. za energetska učinkovita okna in vrata, energetska učinkovite kuhinjske aparate, vozovnice za javni potniški promet ter navadna in električna kolesa.

9. 04. 2026 www.sta.si

Stran/Termin:

Naslov: Vlada Roberta Goloba: Začetek in konec krizna, vmes

Naklada:

Avtor: moz/ms

Površina/Trajanje: 1,00

Rubrika/Oddaja:

Žanr: SPLETNI ČLANEK

Gesla: STANOVANJSKI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE, NAJEMNA STANOVANJA,

<https://www.sta.si/3542270>

Odhajajoča vlada Roberta Goloba je mandat z obljubami o "normalizaciji države po vladi Janeza Janše" nastopila s smelimi napovedmi strukturnih reform. A se je morala najprej lotiti ukrepov za blaženje druginje in energetske krize, ki zaradi vojne v Iranu znova kaže zobe. Eden večjih izzivov je bila tudi sanacija po katastrofalnih poplavah. Za blaženje energetske krize in druginje številni ukrepi. Ukrepov za blaženje druginje in energetske krize zaradi vojne v Ukrajini se je vlada leta 2022 lotila z regulacijo cen energentov. V različnih oblikah za gospodinjstva in male poslovne odjemalce, kasneje pa še za malo gospodarstvo je z regulacijo omejila maloprodajne cene elektrike. Začasno je regulirala tudi drobnoprodajno ceno zemeljskega plina za gospodinjstva in zaščitene odjemalce. Nekoliko je spremenila model regulacije pogonskih goriv in zunaj avtocest od administrativno določene najvišje cene prešla na 14-dnevno določanje najvišje cene na podlagi posebne formule. Ob tem je omejila marže trgovcev, na nič je za nekaj časa tudi zamrznila okoljsko dajatev. Lani je regulacijo razširila tudi na bencinske servise na avtocestah, ki jo je letos po izbruhu vojne v Iranu sicer znova ukinila. Visokih cen hrane se je vlada lotila s projektom spremljanja cene košarice živil, a je projekt doživel več kritik kot odobravanja. Projekt je zato zaključila in napovedala obuditev promocije slovenske hrane. Zaradi zaostrenih geopolitičnih razmer na Bližnjem vzhodu znova grozita energetska kriza in druginja. Vlada je tako že napovedala niz ukrepov na področju energetske varnosti in zanesljivosti preskrbe s ključnimi dobrinami. Izhodišča za ukrepe, ki naj bi segali na področja gospodarstva, energetike, prehranske varnosti in kmetijstva, je že sprejela, zdaj se o njih usklajuje z deležniki. Najobsežnejše poplave v zgodovini Slovenije zahtevale velika vlaganja v sanacijo. Prizadevanja za reforme so dodatno zamaknile obsežne ujme avgusta 2023, ko se je vlada morala spopasti s posledicami najhujše naravne nesreče v zgodovini države. Sanacije škode, ocenjene na skupno 9,9 milijarde evrov, se je vlada ob enotnem soglasju politike najprej lotila s potrjevanjem novele zakona o odpravi posledic naravnih nesreč, interventnega zakona za pomoč prizadetim v poplavah in rebalansa proračuna. Z bistveno manj podpore je pripravila tudi zakon o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev. Devet mesecev po poplavah so se zaključili izredni sanacijski ukrepi na vodotokih, vlada je sprejela 2,33 milijarde evrov težak sanacijski program za odpravo posledic poplav v obdobju 2024-2028. Z zajetnim svežnjem pomoči je vlada pomagala tudi podjetjem, ki so utrpela škodo v ujmi. Reformni ukrepi v zdravstvu na okope pahnili zdravnike. Ena ključnih prioritet odhajajoče vlade je bila zdravstvena reforma. Prvi minister Danijel Bešič Loredan je začel - podobno kot njegovi predhodniki - z analizami in finančnimi injekcijami, ki pa zelenih rezultatov, zlasti ko gre za čakalne dobe, niso dale. Njegova naslednica Valentina Prevolnik Rupel je ubrala drugo pot, pot manjših korakov. Na koncu ji je uspelo čez parlamentarno sito spraviti nekaj reformnih zakonov, tudi ključni zakon, ki je razmejil javno in zasebno zdravstvo in tako rekoč onemogočil delo zdravnikov iz javnega sektorja pri zasebnikih. Zdravniki so besni zaradi zakonodaje napovedovali številne odpovedi delovnega razmerja prav za letošnjo pomlad 2026, ko bi novela zakona o zdravstveni dejavnosti začela veljati za vse. A je ustavno sodišče v decembrski delni odločbi ugotovilo, da je popolna prepoved dodatnega dela pri zasebnikih za zdravnike, ki delajo v javnem zavodu, prehud poseg v ustavno pravico do proste izbire zaposlitve. DZ ima zdaj čas eno leto, da neustavnost odpravi, do takrat pa ostaja v veljavi stara ureditev, kot je bila zapisana v zakonu pred novelo. Odločitev ustavnih sodnikov so pozdravili zlasti v zdravniških organizacijah, tudi v zdravniškem sindikatu Fides, ki sicer stavka že skoraj dve leti. Zdravniška stavka namreč ni ohromila zdravstva, kot nekatere stavke v preteklosti, saj je s sprememba zakona o zdravniški službi stavko omejila. Kot je v teh dneh odločilo ustavno sodišče, preveč. DZ bo moral neustavnost odpraviti v letu dni. Zdravstvo se sicer še vedno ukvarja s pomanjkanjem družinskih zdravnikov, gnečo na urgencah in dolgimi čakalnimi vrstami za nekatere storitve. Vlada ob koncu mandata vendarle navaja, da se je število zdravnikov in zobozdravnikov v javnem zdravstvu od oktobra 2023 do aprila 2025 povečalo za skoraj 300. V tem mandatu pa da so bile investicije v javno zdravstvo večje kot kadarkoli prej. Med večjimi naložbami sta gotovo prenova glavne stavbe UKC

Ljubljana in gradnja nove infektivne klinike, za nadgradnjo onkologije v Mariboru pa so odkupili vsa stanovanja v sosednji stavbi. Dolgotrajna oskrba z velikimi težavami Po večletnih prizadevanjih smo dočakali vzpostavljane tretjega stebra socialne varnosti, ki ga je predvidel zakon o dolgotrajni oskrbi. A težave so se pojavljale vseskozi. Zatikalo se je že leta 2024 pri uveljavljanju pravice do oskrbovalca družinskega člana, nadgradnja informacijskega sistema je zamujala, zamujala je tudi oskrba na domu. Se je pa - tudi z intervencijo premierja Goloba in sprejetjem dodatnega zakona za prevedbo - s 1. decembrom uveljavila pravica do dolgotrajne oskrbe v instituciji. V novi sistem je brez večjih težav prešlo približno 20.000 obstoječih stanovalcev, ki so januarja večinoma dobili občutno nižje položnice. A po drugi strani tistim, ki šele vlagajo prošnjo za dom, pravica ne bo tako hitro dostopna. Tako se vztrajno večja število tistih, ki morajo zaradi zamud pri obravnavi po zakonu o dolgotrajni oskrbi vstopiti v sistem po starem zakonu in zato plačujejo krepko višje položnice. Pod streho pokojninska reforma, upokojevali se bomo starejši

Ena najpomembnejših reform, ki jo je pripravila vlada, je bila pokojninska. Socialni partnerji so jo oblikovali stran od oči javnosti, podprlo pa jo je šest od sedmih sindikalnih central. Z njo se je strinjala tudi delodajalska stran. DZ jo je z 49 glasovi za in enim proti sprejel 18. septembra lani. Novela zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju kot upokojitveni pogoj ohranja 40 let pokojninske dobe, v obdobju od leta 2028 do 2034 pa postopno za tri mesece letno dviguje starostno mejo za upokojitev s 60 let na 62 let za tiste s 40 leti pokojninske dobe in s 65 na 67 let za tiste z vsaj 15 leti zavarovalne dobe. Obdobje za izračun pokojninske osnove se prav tako od leta 2028 iz sedanjih 24 zaporednih let z najboljšimi dohodki postopno podaljšuje na 40 let, od katerih se bo odštelo pet najslabših let. Odmerni odstotek, ki določa, v kolikšnem deležu od pokojninske osnove se odmeri pokojnina in ki zdaj za 40 let pokojninske dobe brez dokupa znaša 63,5 odstotka, se bo leta 2028 začel zviševati in bo leta 2035 znašal 70 odstotkov. Pokojnine se bodo do leta 2030 usklajevale v 50 odstotkih z rastjo povprečne bruto plače in v 50 odstotkih s povprečno rastjo cen življenjskih potrebščin. Od leta 2031 bo delež rasti plač upoštevan vse manj, delež rasti cen življenjskih potrebščin pa vse bolj, dokler leta 2040 delež rasti plač ne bo upoštevan le še v 20 odstotkih, delež rasti cen življenjskih potrebščin pa kar v 80 odstotkih. Poleg tega reforma sistemsko ureja zimski dodatek. Ta je bil lani izplačan v višini 150 evrov, zdaj pa se bo letno zviševal za 20 evrov, dokler leta 2030 ne bo znašal 250 evrov. Obsežna plačna reforma s postopnimi dvigi bo izvedena do 2028. V javnem sektorju se je z letom 2025 začel uveljavljati prenovljen plačni sistem. Uveljavljena je bila nova plačna lestvica, uvedene spremembe pri določanju plač in napredovanju. Okoli 190.000 zaposlenim so se plače prvič zvišale v začetku 2025, večini nato še enkrat jeseni. Do 1. januarja 2028 so predvideni še štiri plačni dvigi, ki pa jih ne bodo deležni vsi v javnem sektorju, saj so nekateri zanje predvideno povišanje že dosegli oz. ga bodo pred letom 2028. Poslanci in funkcionarji izvršilne veje oblasti pa bodo pravico do višje plače pridobili z novim mandatom DZ. Plačni dvigi naj bi v štirih letih, kot je vlada ocenjevala ob zaključku pogajanj, državni proračun obremenili za dodatnih 1,4 milijarde evrov. Eden ključnih ciljev reforme je bil, da nihče v javnem sektorju ne bi prejemal plače, nižje od minimalne. Postopno zaostrovanje dialoga s kapitalom zaznamovalo tudi volitve. Vlada Roberta Goloba je ponovno vzpostavila socialni dialog, Ekonomsko-socialnemu svetu (ESS) pa je poleg pokojninske reforme uspelo uskladiti tudi novelo zakona o urejanju trga dela. Vladna naklonjenost ukrepom, ki so bili bolj v prid delavcem kot delodajalcem, umik predvidene davčne razbremenitve plač in uvedba dodatnega prispevka za dolgotrajno oskrbo, pa je delodajalce vse bolj potiskala v konflikt z vlado. Ta je eskaliral pred volitvami ob "vladnih predvolilnih bonbončkih", kot so mnogi poimenovali uvedbo obvezne božičnice v višini polovice minimalne plače in dvig minimalne plače na 1000 evrov neto. Tako tudi pred volitvami ni manjkalo kritik vlade s strani gospodarstva. Nova [stanovanjska zakonodaja](#) za večjo dostopnost stanovanj, do obdavčitve nepremičnin ni prišlo. Problematike cenovne nedostopnosti stanovanj se je vlada lotila s pripravo nove [stanovanjske zakonodaje](#), s katero naj bi po napovedih v 10 letih omogočili gradnjo 20.000 javnih [najemnih stanovanj](#). Iz proračuna bo za ta namen na voljo 100 milijonov evrov letno oziroma milijarda evrov v desetih letih. Nova zakonodaja bo podlaga za največji investicijski cikel republiškega [stanovanjskega sklada](#). Vlada je na trg pripeljala tudi SID banko za zagotavljanje posojil in družbo DSU, na katero so bila prenesena zemljišča slabe banke. Vzpostavila je tudi register javnih [najemnih stanovanj](#). Vlada se je lotila tudi problematike kratkoročnega oddajanja stanovanj in sob prek spletnih platform. Ob sprva ambicioznih ciljih je bila po več zapletih na koncu sprejeta precej omiljena različica omejitev. V obdavčitev nepremičnin medtem vlada kljub drugačnim napovedim ni zagrizla. Predlog davka na nepremičnine je sicer

poslala v javno obravnavo, a je bil deležen številnih pripomb. Kasneje je bila sprejeta odločitev, da obdavčitve nepremičnin ne bo, dokler evidence ne bodo ustrezne. Slovenija priznala Palestino, dejavna tudi v Varnostnem svetu Združenih narodov. Slovenija je bila v letih 2024 in 2025 članica Varnostnega sveta Združenih narodov. Kandidaturo za članstvo je sicer vložila prejšnja Janševa vlada, a jo je Golobova posvojila in zunanja ministrica Tanja Fajon je v iskanju podpore prepotovala vse celine. Slovenija je bila v Varnostni svet izvoljena z veliko večino, ob koncu članstva pa je za svoje delovanje prejela več pohval. Varnostni svet je bil sicer v tem času kljub številnim krizam in vojnám v svetu praktično ohromljen zaradi pravice veta, s katero razpolagajo stalne članice. Vlada je glede vojne v Ukrajini, ki se je začela nekaj mesecev pred začetkom njenega mandata, nadaljevala politiko svoje predhodnice. Vseskozi je podpirala Kijev v boju proti ruski agresiji, tako politično kot tudi z dobavo vojaške opreme. Oktobra 2023 je Slovenija sicer obsodila napad palestinskega gibanja Hamas na Izrael, nato, ko je Izrael začel brutalno in brezkompromisno ofenzivo v Gazi, pa se je odločno postavila na stran Palestincev in 4. junija 2024 tudi priznala Palestino. Kasneje je opozarjala, da Izrael v Gazi izvaja genocid, a se Slovenija vseeno ni pridružila tožbi Južne Afrike proti Izraelu pred Meddržavnim sodiščem. Vlada je imela zadnjo možnost, da to stori, tik pred volitvami, odprto pa ostaja vprašanje, ali je k odločitvi, da tega ne stori, prispevala tudi afera Black Cube oziroma ali je bila država deležna kakšnih drugih pritiskov, na kar namiguje tudi opozicija. Premier Robert Golob je na lanskem vrhu Nata pristal na povečanje sredstev za obrambo na pet odstotkov BDP do leta 2035. V letu 2025 je sicer Slovenija prvič dosegla cilj Nata iz leta 2014 o dveh odstotkih BDP za obrambo. Dvig obrambnih izdatkov je bila sicer tudi vroča notranjepolitična tema. Vlada je bila proti koncu mandata deležna tudi nekaj kritik, da se je preveč posvečala dogajanju v svetu na račun odnosov s sosednjimi državami. Kritike so se pojavile predvsem v luči incidenta pri Peršmanovi domačiji na avstrijskem Koroškem. Pravosodna reforma čez parlamentarno sito ob številnih kritikah. Novembra lani je šel skozi parlamentarno sito tudi zakonodajni sveženj, ki prinaša eno največjih reform pravosodja v zadnjih desetletjih. Gre za paket štirih med seboj povezanih zakonov, in sicer zakona o sodiščih in sodnikih ter noveli zakonov o Sodnem svetu in državnem tožilstvu. Glavna sprememba se nanaša na organizacijo prvostopenjskih sodišč. Dosedanja okrajna sodišča se bodo preoblikovala v zunanje oddelke okrožnih sodišč. Uvaja se tudi en naziv prvostopenjskega sodnika in tožilca. Spremembe naj bi začele s prvim januarjem 2027. Kaže pa, da se bo z njimi ukvarjalo tudi ustavno sodišče. Med drugim je del okrajnih sodnikov na Sodni svet naslovil pobudo, naj poda zahtevo za oceno ustavnosti zakona o sodiščih. Šolstvo v postopku prenove učnih načrtov. Spremenjeno zakonodajo na področju osnovnega šolstva je pristojno ministrstvo želelo okrepiti ugled učitelja, med drugim so spremenili pogoje za izrek vzgojnega opomina in druge rešitve na področju vzgojnega delovanja, novost pa je tudi zakonska omejitev uporabe elektronskih naprav v šoli. Novi pravilnik o ocenjevanju znanja pa za razliko od prejšnjega ne ureja več preverjanja znanja, znižuje minimalno število ocen pri posameznem predmetu, razširja nabor načinov ocenjevanja in uvaja možnost medpredmetnega ocenjevanja. Odvija se tudi obsežna kurikularna prenova, posodobljeni zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja pa med drugim prinaša postopno zviševanje sredstev za investicije z zdajšnjih 0,25 odstotka BDP na 0,5 odstotka BDP. Z novelo zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti se dvigujejo sredstva za znanost in inovacije z enega odstotka na 1,25 odstotka BDP. Mediji in kultura z novima krovnama zakonoma. Mediji so dočakali novi krovni medijski zakon, ki med drugim prinaša možnosti za sheme pomoči medijem. Kako uporabne bodo, se bo šele pokazalo, prav tako še niso v praksi uresničena nova pravila o razkrivanju dejanskih lastnikov medijev. Sprejet je bil tudi novi zakon o STA, ki prinaša spremembo metodologije financiranja, spremembo upravljanja pa je že kmalu po volitvah doživela javna Radiotelevizija Slovenija. Tudi zakon o preprečevanju t. i. strateških tožb (SLAPP) je šel skozi parlamentarno sito. Po skoraj dveh desetletjih je državni zbor potrdil prenovu krovnega zakona v kulturi, zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo. Novelo so na pristojnem ministrstvu pripravili z željo, da bi samozaposlenim v kulturi omogočili boljše pogoje in večjo socialno varnost, zmanjšali birokratizacijo in zagotovili učinkovitejši in stabilnejši sistem delovanja javnih zavodov, skladov, agencij in nevladnih organizacij.

9. 04. 2026 www.rtv slo.si

Stran/Termin:

Naslov: Vlada sprejela uredbo za nadzor nad dvigi cen električne Naklada:

Avtor: P. J., M. Z.

Površina/Trajanje: 1,00

Rubrika/Oddaja:

Žanr: SPLETNI ČLANEK

Gesla: STANOVANJSKA GRADNJA

<https://www.rtv slo.si/slovenija/vlada-sprejela-uredbo-za-nadzor-nad-dvigi-cen-elektricne-energije->

RTV SLO RADIO TELEVIZIJA RTV 365 VEČ O RTV Najdi ...

MMC SLOVENIJA SVET ŠPORT KULTURA ZABAVA IN SLOG POSEBNA IZDAJA

Gospodarstvo Lokalne novice Črna kronika Zdravje Okolje Znanost in tehnologija Rojaki

Slovenija >

P. J., M. Z.

9. april 2026 ob 7.28
Zadnji poseg: 9. april 2026 ob 12.47
Ljubljana - MMC RTV SLO, STA, Radio Slovenija

Vlada sprejela uredbo za nadzor nad dvigi cen električne energije in zemeljskega plina

Dobavitelji bodo morali pred dvigi cen za določene skupine odjemalcev pridobiti soglasje vlade

Vlada je na zadnji redni seji, ki jo je Robert Golob vodil kot premier s polnimi pooblastili, med drugim sprejela uredbo za nadzor nad dvigi cen električne energije in plina. Ministrska ekipa mandat ob koncu ocenjuje kot uspešen.

Vlada premierja Roberta Goloba se je v štirih letih sestala na 197. rednih sejah. Foto: Žiga Živulović jr./BoBo

Na dnevnem redu redne seje je bilo med drugim več predlogov sprememb podzakonskih aktov, predlog letnega načrta upravljanja kapitalskih naložb v upravljanju vlade za letošnje leto in informacija o izvajanju načrta za okrevanje in odpornost. Ob tem je ministrska ekipa razpravljala tudi o ukrepih na področju oskrbe z naftnimi derivati, električno energijo in zemeljskim plinom, zamejitvi cenovnih šokov in zagotavljanju varne preskrbe s hrano.

Podrobnosti sprejetih odločitev je na novinarski konferenci predstavil minister za okolje, podnebje in energijo **Bojan Kumer**. Vlada je sprejela sklep za pravočasno zagotavljanje zadostnih zalog plina, s katerim nosilce bilančnih skupin plina poziva, da nemudoma pristopijo k sklepanju dogovorov o skladiščenju plina in pogodb o nakupu plina. "Tako da bodo do 1. novembra zagotovljene zadostne količine skladiščnega plina. Gre za odgovorno pripravo na zimsko sezono, zato je ključno, da se potrebni dogovori začnejo sklepati pravočasno," je poudaril Kumer in dodal, da se s tem zagotavlja tudi večja energetska varnost države.

Po besedah Bojana Kumra zadostne zaloge plina pomenijo tako zanesljivost oskrbe kot tudi večjo varnost za gospodinjstva, javne ustanove in gospodarstvo med največjo porabo, ko so razmere na trgih lahko tudi najbolj nepredvidljive. *"Pravočasno polnjenje skladišč tako pomeni manjšo izpostavljenost cenovnim šokom ter večjo stabilnost in predvidljivost oskrbe z zemeljskim plinom,"* je dejal minister.

Del ministrske ekipe ob prihodu na sejo. Foto: Žiga Živulovič jr./BoBo

Vlada je sprejela tudi uredbo za nadzor nad dvigi cen električne energije in zemeljskega plina, ki določa, da morajo dobavitelji za

določene skupine odjemalcev pred vsakim dvigom cen pridobiti predhodno soglasje vlade. *"Uredba je odziv na nestabilne razmere na energetskih trgih, ki so posledica geopolitičnih napetosti, motenj v dobavnih verigah in izrazitih nihanj cen energentov,"* je dejal Kumar, ki opozarja, da lahko v takšnih razmerah pride do nenadnih in nesorazmernih dvigov cen, kar lahko neposredno vpliva na socialno varnost ljudi ter delovanje ključnih družbenih sistemov. *"Ukrep je predvsem usmerjen v zaščito gospodinjstev, malih poslovnih odjemalcev ter javnih ustanov, kot so vrtci, šole in zdravstveni domovi,"* je naštel.

Poleg tega se je vlada seznanila z osnutkom socialnega načrta za podnebje za obdobje 2026–2032, ki po besedah okoljskega ministra pomeni ključen korak k pravičnemu zelenemu prehodu v Sloveniji. *"Načrt odpira dostop do skoraj 480 milijonov evrov sredstev, namenjenih neposredno pomoči najranjlivejšim. V ospredju ukrepov je boj proti energetski revščini, ki postaja eno ključnih družbenih vprašanj,"* je dejal Kumer. Cilj načrta je, da nihče ne ostane brez dostopa do osnovnih energetskih storitev zaradi rasti cen ali prehoda v nizkoogljico družbo. Kot je pojasnil minister, zato načrt predvideva konkretne ukrepe od nepovratnih sredstev za energetske prenove domov do podpore pri uporabi obnovljivih oz. čistih virov energije in vključevanja gospodinjstev v energetske skupnosti.

Ministri ob koncu mandata zadnja štiri leta ocenjujejo kot uspešna

Redna seja vlade je bila sicer zadnja, ki jo je s polnimi pooblastili vodil premier **Robert Golob**. Ministrica za kulturo in sokoordinatorica **Levice Asta Vrečko** je v izjavi pred začetkom seje mandat ocenila kot relativno uspešen in dejala, da bi se gotovo lahko marsikaj naredilo tudi drugače in boljše. Predvsem obžaluje, da ni bila izpeljana davčna reforma. *"Sem pa absolutno ponosna na naša tri ministrstva Levice, ker smo se lotili projektov, ki so stali več kot 20, 30 let,"* je dejala. Ob tem je navedla novi sistem dolgotrajne oskrbe, **stanovanjsko gradnjo**, pokojninsko reformo in ukrepe na področju kulture. *"To so stvari, ki morajo ostati za dobro ljudi in družbe,"* je dejala. Postorijo lahko še marsikaj, če bodo za to imeli priložnost v prihodnji vladi, je dodala.

S petkovo ustanovno sejo državnega zbora bo zdajšnji vladni ekipi prenehal mandat. Foto: Žiga Živulovič jr./BoBo

Ministrico za zdravje **Valentino Prevolnik Rupel** je na seji nadomeščal državni sekretar **Denis Kordež**. Ocenil je, da so bili v tem mandatu na področju zdravstva narejeni pomembni koraki in velike spremembe. *"Vedno bi si želeli, da bi lahko naredili še več, ampak mislim, da smo z doseženim lahko zadovoljni,"* je dejal. Delo državnega sekretarja bi si sicer želel nadaljevati, a poudarja, da to ni odvisno od njega.

Minister za naravne vire in prostor **Jože Novak** je poudaril, da je bila vlada uspešna predvsem na področju pomoči ljudem v stiski ob reševanja posledic poplav, debirokratizacije prostorskega načrtovanja in gradbenega dovoljenja. S poslanci *"vseh barv"* so dosegli enotnost, da je treba racionalizacijo peljati naprej in v korist ljudi, zato verjame, da se bo to delo nadaljevalo tudi v naslednjem mandatu. Želi si, da bi se uresničil predvsem s projektom hitrih železniških prog. Minister za javno upravo **Franc Props** je mandat kratko in jedrnat

ocenil kot "zelo uspešen".

Pred vlado se je – kot običajno – sestala tudi koalicija. Po sestanku je namestnik vodje poslanske skupine Svoboda **Lenart Žavbi** dejal, da je ponosen na ta mandat, saj je bilo narejenih veliko ključnih strukturnih reform. Hkrati se je zahvalil poslancem Svobode in ministrom "za dobro delo, čas in energijo, ki so ju vlagali v to državo".

Po ustanovni seji DZ-ja bo vlada opravljala le še tekoče posle

Zadnja sejo vlade, ko ima ta še polna pooblastila, so zaznamovali tudi pogovori in razmisleki o sestavi nove vlade. V petek bodo morali namreč novoizvoljeni poslanci na ustanovni seji imenovati predsednika DZ-ja, s to sejo pa bo vladi tudi formalno prenehal mandat.

Do imenovanja nove vlade mora nato odhajajoča poskrbeti za nemoteno delovanje države, sprejemala pa naj bi le nujne odločitve, ki so potrebne, da se odvrnejo ali preprečijo nepopravljive ali težko popravljive posledice za delovanje države. Po pojasnilih službe vlade za zakonodajo bo vlada lahko ob opravljanju tekočih poslov predlagala zakone v zadevah, ki jih po naravi stvari ni mogoče opredeliti kot izvrševanje kakršne koli politike v smislu strankarskih programov, hkrati pa so neodložljive.

Zadnje iz sekcije >

Od petka bo na zunanjih mejah EU-ja v celoti uveljavljen elektronski sistem nadzora

Sistem omogoča lažje odkrivanje zlorab identitete

Graf: Ne mudi se. Logar: Zanimiva taktika. Han ni optimističen. Stevanović: Ni pogovorov s SDS-om.

Svet NSi-ja je Jerneju Vrtovcu podelil mandat za oblikovanje desnosredinske vlade

Mesto predsednika mandatno-volilne komisije Demokratom, ti predlagajo Tadeja Ostrca

Podpredsednik mandatno-volilne komisije iz vrst stranke Resni.ca

Deli zakona o zdravniški službi neskladni z ustavo, zakon o zdravstveni dejavnosti brez presoje

Odločitev ustavnega sodišča

Skup zavo inter dolg, Skupš zavod

Slovenija >

Slovenija / Reprezentativni sindikati in minister Sajovic podpisali kolektivno pogodbo za obrambo

Kolektivno pogodbo so podpisali

Gospodarstvo / Interventni zakon še v osnutkih. Podgoršek: "Zaježiti je treba visoke stroške na kmetijah"

Sestanek MKGP-ja s predstavniki

Slovenija / Romi v Sloveniji se spopadajo z izrazito neenakostjo pri dostopu do zdravstva

Romi so največja narodnostna manjšina v Evropi

Slovenija / Umrla je novinarka Ana Jud

Opozarjala je tudi na afero FotoPub

10. 04. 2026 **Dnevnikov objektiv**

Stran/Termin: 3

Naslov: Kdo piše

Naklada: 3.723,00

Avtor:

Površina/Trajanje: 146,96

Rubrika/Oddaja: LJUDJE V OBJEKTIVU

Žanr: POROČILO

Gesla: OBNOVA STANOVANJ

Kdo piše

Goran Vojnović pojasni edini način, na katerega lahko razumemo rezultate letošnjih državnozborskih volitev, na katerih se je večina volilcev odločila za tiste trgovce, ki so jim ponujali storitve po najnižjih akcijskih cenah

Carlos Pascual razmišlja o prijateljstvih in je v zadnjem času začel navezovati stike s Claudom, s katerim je postalo vse drugače, pred kratkim se je celo zalotil, da je do njega začutil toplejše čustvo

Esad Babačić se posavlja od Ane Jud, ki mu je bila simpatična, zanimiva prav zaradi svoje drugačnosti, in jo pospremlja z verzi, ki jih je nepozabno zapel Oliver Dragojević v pesmi Poeta

Jedrt Jež Furlan je trenutno brezposelna in je sredi obnove stanovanja v Trstu prejela spodbudno in ohrabrujoče rojstnodnevno voščilo od prijatelja, ki ji je napisal, da je vedno pravi čas, da se ji življenje obrne na glavo

10. 04. 2026

Primorske novice

Stran/Termin: 1

Naslov: "V Piranu na delu mali Trump"

Naklada: 21.000,00

Avtor: Jan Klokočovnik

Površina/Trajanje: 69,68

Rubrika/Oddaja: Naslovna stran

Žanr: NAPOVEDNIK ČLANKA

Gesla: STANOVANJSKI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE, NAJEMNA STANOVANJA

PIRAN • Intervju

“V Piranu na delu mali Trump”

Davorin Petaros

• JAN KLOKOČOVNIK

Davorin Petaros je najglasnejši glas opozicije v Piranu in ne popušča, ko gre za zaščito javnega interesa. Poudarja, da mesto ni le turistična razglednica, temveč kraj z resnimi težavami za slikovitimi fasadami. Od nezakonitih projektov, izgube kulturne krajine do pomanjkanja intelekta in okoljske nevarnosti zaradi slabega sistema odvajanja vode. S Civilno iniciativo Piran-Pirano si prizadeva za transparentnost, spoštovanje zakonitosti in dobrobit občanov, ne glede na pritisk oblasti, medijsko diskreditacijo ali politične igrice. → 5

10. 04. 2026

Primorske novice

Stran/Termin: 5

Naslov: Davorin Petaros: "V Piranu je na delu mali Donald

Naklada: 21.000,00

Avtor: Jan Klokočovnik

Površina/Trajanje: 742,24

Rubrika/Oddaja: PRIMORSKA

Žanr: INTERVJU

Gesla: STANOVANJSKI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE, NAJEMNA STANOVANJA

PIRAN • Intervju z občinskim svetnikom Davorinom Petarosom

Davorin Petaros: "V Piranu je na delu mali Donald Trump"

Petaros politike ne pusti pri miru. Kot najglasnejši glas opozicije opozarja, da Piran ni le turistična razglednica, temveč mesto z resnimi težavami za slikovitimi fasadami. Čeprav njegove kritike vznemirjajo lokalno politiko, pogosto služijo tudi kot ogledalo njenega delovanja. In včasih njegovim pobudam prikimava celo ustavno sodišče.

• JAN KLOKOČOVNIK

• Kako se počutite, ko vam očitajo, da ste "dežurni nergač" v piranski občini, ki županu otežuje izvajanje zastavljenih projektov?

"V tej vlogi se ne počutim udobno, enako velja tudi za vse, ki so kritični do delovanja občine. Nismo pričakovali, da nas bo oblast, ki je obljubljala drugačen mandat - strpnejši in v dialogu z občankami ter občani - javno ožigosala na tak način. To nas je resnično presenetilo. A ni šlo le za presenečenje, temveč tudi za jasno sporočilo, kako tisti na oblasti razumejo dialog in sodelovanje."

• Kako komentirate nedavne obtožbe piranskega župana, ki so se pojavile tudi v nekaterih medijih skupaj z vašim imenom in fotografijo, da naj bi zavirali gradnjo stolpičev v Luciji? Občina naj bi bila zaradi vaših potez prikrajšana za 120 neprofitnih stanovanj.

"To je čisto zavajanje. Nisem nasprotoval gradnji neprofitnih stanovanj, temveč nezakonitemu oživiljanju več kot 50 let starega zazidalnega načrta! Gre za vprašanje zakonitosti, ne vsebine. Pri projektu se pojavljata dve ključni težavi. Prva je, da župan, ki bi moral zagotavljati, da občinski svet sprejema zakonite akte, tega ni storil. Svet je namreč sprejel nezakoniti akt po postopku, ki je bil zelo sporen. Na dokumentaciji, priloženi svetnikom, ni bilo podpisov občinske uprave - ne direktorja, ne vršilca dolžnosti direktorja, ne vodje urada za okolje in prostor. Že to je kazalo, da nekaj ni v redu. Ko sem videl, da se je občina pri obujanju prostorskega načrta posvetovala z odvetnikom Francijem Matozom, je to vzbudilo še več dvomov. Matoz je ocenil, da sta odloka iz leta 1999, s katerima so razveljavili prostorski načrt iz leta 1975, nepravilna, saj zazidalni načrt ni bil v ce-

loti realiziran. Svetoval je, da občinski svet s sklepom ugotovi, da del zazidalnega načrta še vedno velja. Pri tem pa ni izpostavil razlogov, zakaj je bil prostorski načrt zaustavljen. Že takrat so pristojni ugotovili, da je Lucija pretirano zazidana, zato so ustavili nadaljnjo pozidavo. Druga, še posebej sporna težava, je, da je župan pri dogovoru o prenosu občinskih zemljišč na stanovanjski sklad, kar bi omogočilo gradnjo najemnih stanovanj, spraval sklad v izjemno neugoden položaj in javna sredstva izpostavil tveganju. Bil je povsem jasno, da je bil sklep sprejet nezakonito, kar pomeni, da bi bili vsi nadaljnji koraki - od kupoprodaje do gradbenih dovoljenj - pravno sporni. Če bi do izvedbe prišlo, bi bil sklad izpostavljen riziku izgube že vloženih sredstev. Glede pritiska v medijih, ki jih občina financira iz proračuna - sem ga že vaju. A tokrat so šli predaleč. Šlo je za javni linč, za javno diskreditacijo svetnika, ki je opozoril na nezakonito sprejemanje sklepa."

Intelektu je premalo

• Po vašem mnenju, katere so največje težave piranske občine?

"Največja težava občine so vrednote."

• Katere?

"Ena od ključnih vrednot je kulturna krajina. Njen istrski značaj žal izginja. Suhozide in kamnite hiše nadomeščajo ograje, žive meje, angleška travica in zastekljeni, betonski objekti, ki v ta ambient ne sodijo. Prostor se s prekomerno gradnjo zapira, izgubljamokacije z lepim razgledom. Investitorji pogosto verjamejo, da imajo pravico graditi kjer želijo, ne tam, kjer to dovoljuje zakon. Trenutno stanje v občini, vključno s tem, da še ni sprejet nov OPN, omogoča, da iz ozadja vladajo nepremičninski in gradbeni lobiji.

“Ena od ključnih vrednot je kulturna krajina. Njen istrski značaj žal izginja. Suhozide in kamnite hiše nadomeščajo ograje, žive meje, angleška travica in zastekljeni, betonski objekti, ki v ta ambient ne sodijo.”

Institucije pogosto ne dajejo jasnih in odločnih odgovorov o tem, kaj je v prostoru dopustno. Druga pomembna vrednota je intelekt. Primanjkuje ga. Potrebujemo alternativo turizmu, saj ta, čeprav je vir dohodka, povzroča kraju tudi škodo. Pri nas ni podjetij, ki ustvarjajo visoko dodano vrednost in visoko kvalificirana delovna mesta. Turizem je gospodarsko dejavnost z nizko dodano vrednostjo. Lastniki hotelov pogosto ne čutijo pripadnosti prostoru, zanima jih le čim večji dobiček. Tretja vrednota je zelena občina. Sistem odvajanja meteorne in kanalizacijske vode ni ustrezno ločen, kar otežuje učinkovito čiščenje odpadnih voda. Ob nekoliko močnejšem deževju se vsa voda steka v čistilno napravo, ki takšnega volumna ne zmore prečistiti, zato se del neprečiščenih voda izlije neposredno v morje. Naložbe v sistem so problematične; načrtovana nova prečrpalna naprava bi izpuščala fekalije neposredno v morje, kar ogroža školjčišča, ribogojnice in plaže. Onesnaževanje okolja neposredno ogroža turizem

- sami žagamo vejo, na kateri sedimo. Zaskrbljujoče je tudi uničevanje redkih zelenih pasov in potencialnih krajinskih parkov. Primer je projekt urejanja Fiese, pri katerem smo v civilni iniciativi zaznali več spornih oziroma nezakonitih postopkov, tudi pri izdaji gradbenega dovoljenja. Največja vrednota občine pa so občanke in občani. Staro mesto Piran izgublja prebivalce, žal pa se trend ne spreminja. To se opazi povsod: v javnih ustanovah, v pomanjkanju trgovin in storitev, kot so mesnice ali ribarnice. Mesto umira in se ne vzdržuje v skladu z njegovo zgodovinsko vrednostjo.”

Zastareli OPN priložnost za delo v kalnem

• **Omenili ste OPN. Občina Piran je ena od zgolj 23 slovenskih občin, ki še nima sprejetega tega temeljnega prostorskega dokumenta. Kaj po vašem mnenju ovira njegovo sprejetje?**

“Mislim, da obstajajo določeni interesi, da se dela v kalnem. Trenutni OPN je bil napisan v drugačnih časih, s

socialističnim pristopom, in zanimivo - to nikogar ne moti. Običajno vse, kar je socialistično, moti, a podaljšanje življenja temu zastarelemu OPN-ju, ki marsičesa ne upošteva, nikogar ne zmoti.”

• **Kako gledate na zdajšnjo sestavo piranskega občinskega sveta, v katerem gotovo najbolj izstopate vi po glasnosti. Ali je svet dovolj proaktiven?**

“Nočem biti žaljiv do kolegov, a stanje je grozljivo. Žalostno je, da si mnogi člani občinskega sveta, ko nastopijo seje, niti ne vzamejo časa, da bi prebrali gradivo, ki je osnovno za opravljanje njihove funkci-

• **Koliko stanejo vse te civilne pobude, v katere ste vključeni, kdo vam pomaga pri tem?**

“O tem ne bi govoril natančno. Trenutno člani iniciative sodelujemo s petimi odvetniki, ki nam praktično vsak dan pomagajo. Zakaj s tolikimi? Vsakodnevno se srečujemo z različnimi pogledi, dobimo pet različnih mnenj, na koncu pa se odločimo sami. Trudim se, da v sodelovanju s civilno iniciativo in strokovnjaki delujem neodvisno, brez pripadnosti kateri koli politični konstelaciji. Šel sem v politiko in kandidiral v občinski svet, da bi pomagal najti skupni jezik med politikom

“Mislim, da obstajajo določeni interesi, da se dela v kalnem. Trenutni OPN je bil napisan v drugačnih časih, s socialističnim pristopom, in zanimivo - to nikogar ne moti.”

je. To je resna težava. Mnogi ne razumejo osnovne naloge svetnika, ki je nadzor nad delom župana, javnih podjetij in občinske uprave. To je ena od glavnih težav občine kot ustanove, ob tem pa primanjkuje strokovnega znanja in prevladuje avtokratsko vodenje. Ene in iste težave se v Piranu ponavljajo že dolgo, mi pa jih rešujemo populistično namesto strokovno. Upam si trditi, da imamo v Piranu maledga Trumpa.”

in civilno družbo. Kar počnem kot član civilne iniciative, počnem v korist občanov. Kar se tiče financiranja: nekaj sem moral prispevati sam, nekaj so prispevali občani, večina dela pa je 'pro bono'. Včasih moram zamolčati vir odvetnika, drugič ne, odvisno od situacije. Na srečo še obstajajo dobri ljudje z visokimi moralnimi in etičnimi standardi, ki so pripravljeni prispevati k javnemu dobremu brezplačno.” •

Angažiran Pirančan

Davorin Petaros je kot občinski svetnik aktiven v občinskih odborih (med drugim je predsednik Odbora za urbanizem, okolje in prostor) in pogosto nasprotuje pobudam občinskega vodstva, če meni, da niso v javnem interesu. Je član Civilne iniciative Piran-Pirano in Gibanja za občino Piran (GZOP). V zadnjem času je s pobudo za stanovanjsko strategijo poskušal izpostaviti stisko prebivalcev pri dostopu do dostopnih stanovanj ter sprožil močne odzive - od pohval do ostrih kritik, vključno s primerjavo njegove vloge z "piromanom, ki pridiga o požarni varnosti". Na njegovo pobudo je ustavno sodišče začasno zadržalo izvrševanje tako OPPN ob Belokriški kot sporni zazidalni načrt Lucija II - oba prostorska akta so včeraj piranski občinski svetniki razveljavili.

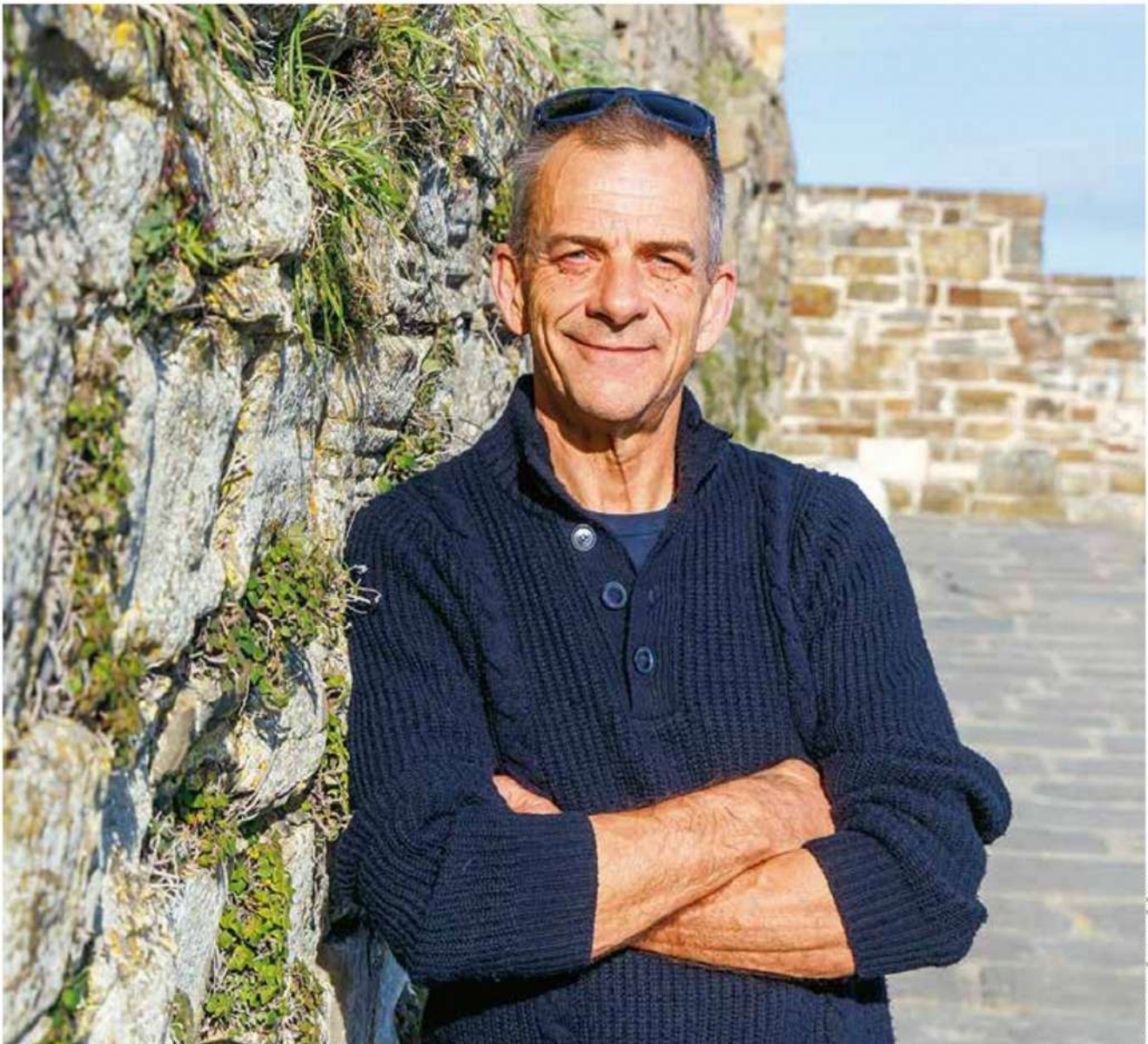

FOTO: TOMAŽ PRIMOŽIČ/FPA

Petaros je občinski svetnik, ki redno buri duhove in ne ostaja tiho, ko gre za javne zadeve.

10. 04. 2026 Mladina

Stran/Termin: 11

Naslov: Parkirni referendum

Naklada: 14.699,00

Avtor: Matic Gorenc

Površina/Trajanje: 259,89

Rubrika/Oddaja: TEDEN

Žanr: POROČILO

Gesla: ETAŽNA LASTNINA

Parkirni referendum

Civilna iniciativa za Štepanjsko naselje se bo lotila zbiranja približno 11 tisoč podpisov za referendum o novem ljubljanskem parkirnem odloku / Matic Gorenc

Mestni svet ljubljanske občine je 23. marca sprejel spremembo odloka o urejanju prometa. Z njo je v ljubljanskih soseskah uzakonil nov prometni režim, saj se je v Štepanjskem naselju izkazalo, da gre pri stanovanjskih soseskah za posebna območja, ki potrebujejo svoj pravni okvir. Parkiranje na javnih površinah znotraj sosesk je tako postalo plačljivo, uvedene so cene, ki veljajo za celo noč, torej 70 centov na uro in dva evra za nočno parkiranje med deseto zvečer in šesto zjutraj. Vsakemu stanovanju bo pripadla ena parkirna dovolilnica, za katero bo treba plačati 60 evrov na leto. Če

bo parkirnih mest dovolj, bodo stanovalci lahko kupili tudi drugo in tretjo dovolilnico, stali pa bosta 120 in 240 evrov na leto. Do dovolilnice ne bodo upravičeni stanovalci, ki so v soseski pridobili parkirna mesta po zakonu o vzpostavitvi etažne lastnine – torej tisti, ki jim je uspelo, da so lastništvo nad parkiriščem pred svojim blokom od občine pridobili s pravnim postopkom. Isto velja za stanovalce, ki imajo v soseski garažo.

Novemu občinskemu odloku odločno nasprotuje civilna iniciativa za Štepanjsko naselje, ki že od začetka nasprotuje novemu parkirnemu režimu v mestu. Februarja ji je uspelo na sodišču, ko je zaradi dogajanja na začetku leta tožila občino, sodišče pa je z začasno odredbo zadržalo izvajanje novega parkirnega režima v naselju. Zdaj je vložila pobudo za občinski referendum o spornih členih novega odloka o urejanju prometa. Pobudo je z 250 podpisi vložila prejšnji petek. Po potrditvi občine, da je referendum mogoč in v skladu z zakonom, se bo začelo zbiranje podpisov.

Na novinarski konferenci v torek je bil koordinator iniciative Klemen Fajs kritičen do tega, da stanovalci, ki imajo v lasti parkirna mesta in garaže, ne morejo zaprositi za dovolilnico, in poudaril, da so stare garaže pogosto premajhne za sodobne avtomobile. »Mestna oblast, ki je na področju javnega prevoza in celostnega urejanja prometne problematike spala zadnjih 20 let, danes breme svojih odločitev prenaša na stanovalce, na tiste, ki vsak dan hodimo v službo, skrbimo za svoje družine

in soustvarjamo življenje v tem mestu,« je še poudaril Fajs. Pobudo so podprle tudi druge ljubljanske iniciative: Križanke niso naprodaj, Tržnice ne damo, nasprotniki kanala Co in nasprotniki sežigalnice.

Uro pozneje mu je na tedenski novinarski konferenci odgovoril ljubljanski župan Zoran Janković, ki je dogajanje in pobudo za referendum označil za del predvolilne kampanje. (lokalne volitve nas čakajo 15. novembra). *»Tudi če jim uspe z referendumom, je vprašanje, ali bodo nase prevzeli napačno parkiranje, parkiranje na zelenicah, kolesarskih stezah, pločnikih, na invalidskih prostorih,« je Janković opisal težave, ki so se prej pojavljale v naselju. »Tudi če bo stanovalcem uspelo parkirišča pridobiti nazaj, bo število parkirnih mest ostalo isto,« je še dodal.*

V samostojni Sloveniji v prestolnici še ni bilo naknadnega referenduma. Le ena pobuda, proti gradnji muslimanskega kulturnega centra, je zbrala dovolj podpisov, a glasovanja o tem vprašanju ni bilo, saj je referendum prepovedalo ustavno sodišče. Odgovor na vprašanje, zakaj v Ljubljani ni veliko lokalnih referendmov, tiči v tem, da je za razpis referenduma potrebnih nekaj manj kot 11 tisoč podpisov. To pa je razmeroma veliko.

Ne glede na izid spora med prebivalci in občino, med lastniki avtomobilov in Zoranom Jankovićem, pa ostaja vprašanje, kako izboljšati parkirno politiko v mestu in kako v njem zmanjšati število avtomobilov. Samo novi, strožji režimi parkiranja rešitve ne bodo prinesli, nasprotno, prinesli bodo odpor.

Uničeni parkomati, ki so nekoč stali v Štepanjskem naselju. / Foto: Egon Parteli, N1

10. 04. 2026 Slovenske novice

Stran/Termin: 6

Naslov: Obvezno potresno zavarovanje?

Naklada: 36.290,00

Avtor: TOMICA ŠULJIČ

Površina/Trajanje: 579,36

Rubrika/Oddaja: DAN V NOVICAH

Žanr: POROČILO

Gesla: UPRAVNIK

Potresi so redki, a kot v Posočju so lahko uničujoči. FOTO: ARSO

1.

80 odstotkov nepremičnin ni zavarovanih pred potresi.

2.

Pri nas zaznajo okoli 2000 potresov na leto.

3.

Predlog obveznega zavarovanja večstanovanjskih stavb.

Obvezno potresno zavarovanje?

Za večstanovanjske stavbe bi bila novost rešitev, saj so večinoma nezavarovane

LJUBLJANA Naravne nesreče so nepredvidljivi pojavi, ki redko, toda uničujoče zaznamujejo prizadete in njihovo premoženje. Zaradi redkosti so potresi šok, ljudje pa dejansko lahko izgubijo vse, opozarja **Maja Krumberger**, direktorica Slovenskega zavarovalnega združenja (SZZ), ki se sama spominja treh potresov: v letih 1976, 1998 in 2004. »Po potresu sledi dolgotrajno reševanje škode in težav. Če se problemi rešujejo 20 let, v bistvu to pomeni 20 let stresa.« Zavarovanost proti potresu je pri nas nizka, je bilo poudarjeno na nedavnem srečanju SZZ.

Po uničujočih poplavalih poleti 2023 je Agencija za zavarovalni nadzor (AZN) izvedla študijo o zavarovanosti slovenskih nepremičnin pred naravnimi nesrečami. »Ocene so pokazale, da je nezavarovanih približno 70 odstotkov objektov pred poplavalami in skoraj 80 odstotkov pred potresi,« je zapisala AZN v letnem poročilu za leto 2024. Sledil je niz sestankov s slovenskimi zavarovalnicami, vsi skupaj s SZZ pa so ustanovili delovno skupino, ki je v slabih dveh letih pripravila osnutek sistemske rešitve.

»Po potresu sledi dolgotrajno reševanje škode in težav. Če se problemi rešujejo 20 let, v bistvu to pomeni 20 let stresa,« poudarja direktorica Slovenskega zavarovalnega združenja Maja Krumberger. FOTO: JOŽE SUHADOLNIK

Skupina je sodelovala tudi z ministrstvom za finance ter ministrstvom za naravne vire in prostor: »Če je bilo treba, so se vključevala tudi druga ministrstva. Cilj je bil, da pridemo do ukrepov v domeni zavarovalništva,« je funkcionalnost pojasnil član delovne skupine **Gregor Miklič** iz zavarovalnice Sava. Ob ozaveščanju in preventivi pa so se zmanjševanja zavarovalne vrzeli lotili z ukrepi obveznega potresnega zavarovanja za večstanovanjske stavbe ter subvencije teh premij za najranljivejši sloj, ki zdaj sploh nima zavarovanih nepremičnin.

Večstanovanjske stavbe, v katerih živi 37 odstotkov prebivalstva, so poseben problem, ker jih ima le desetina potresno zavarovanje prek upravnika. »Nekateri potem zavarujejo svoje stanovanje, ampak to absolutno ni dovolj pri potresu. Izplačilo seveda temelji na gradbeni vrednosti,« opozarja Miklič ter nadaljuje, da je gradbena vrednost lahko nekajkrat nižja od tržne. Dodal je še podatek, da se stavba ne obnovi,

so zaznali v Sloveniji zadnji mesec.

Če večina stanovanj v njej ni zavarovana. Te razlike so še posebno velike v osrednjeslovenski regiji, kjer je tudi potresna nevarnost velika, enako kot poseljenost večstanovanjskih stavb. **Blaž Vičič** z urada za seizmologijo navaja, da so potresi pri nas ves čas prisotni: zaznajo jih okoli 2000 na leto, izmed teh pa jih prebivalci Ljubljane zaznajo od pet do 10 odstotkov. Samo v zadnjem mesecu je agencija za okolje zaznala 52 potresov v Sloveniji.

Sedem evrov na mesec

Žal pa se po Mikličevih besedah kaže, da je ozaveščenost največja, ko se zgodi nekaj hudega: potresna zavarovanja pri nas so se povečala leta 2020 po uničujočem potresu v Petrinji na Hrvaškem. Toda kar petina slovenskih gospodinjstev nima niti osnovnega zavarovanja, kaj šele potresnega kritja škode. Prav zato

delovna skupina zagovarja 100-odstotno subvencijo potresnih premij za najranljivejše lastnike nepremičnin, ki so upravičeni do socialnih transferjev. Za preostale pavšalni izračun kaže, da bi premije – ki so odvisne od lokacije, leta izgradnje ter velikosti – za stanovanje v Ljubljani, zgrajeno po letu 1964, znašale okoli sedem evrov na mesec.

Prvi predlog obveznega potresnega zavarovanja je delovna skupina aprila lani poslala na finančno ministrstvo, nato so decembra dobili poziv za pripravo novih podlag. Nova študija naj bi bila zaključena junija, nato bo sledil nov predlog na vlado. Krumbergerjeva poudarja, da ob potresih leta 1998 v Posočju prebivalci niso imeli urejenega zavarovanja za potres: »Bila je aktivirana solidarnost, ki je vedno aktivirana v primeru teh naravnih nesreč.« Ker zavarovalnice svoja tveganja zavarujejo pri pozavarovalnicah oziroma globalno, so cene premij manj spremenljive. »Manjši delež tega potresnega tveganja se sicer krije pri slovenskih zavarovalnicah, a v resnici to plačuje globalni trg,« še pravi direktorica. Ob sprejetju njihovega predloga za obvezno potresno zavarovanje so izračunali, da bi zavarovanost z 20 odstotkov zvišali na 50. Krizne projekcije kažejo, da bi v primeru potresa velike intenzivnosti v Ljubljani ali okolici brez bivališč lahko ostalo približno sto tisoč ljudi. **TOMICA ŠULJIČ**

10. 04. 2026 Večer

Stran/Termin: 15

Naslov: Od sporne prodaje do omejene gradnje

Naklada: 17.789,00

Avtor: Barbara Bradač

Površina/Trajanje: 1.044,85

Rubrika/Oddaja: MARIBOR

Žanr: POROČILO

Gesla: STANOVANJSKI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE, GRADNJA STANOVANJ,

Barbara Bradač

V okviru nedavne kriminalistične preiskave, ki je med drugimi zajela mariborskega župana Saša Arsenoviča in lastnika SH Global Tomaža Polaka, je bil pod drobnogledom tudi projekt Gospejna. Jedro suma je, da naj bi bil Polak županu na njegovo zahtevo obljubil donacijo mestu oziroma nedovoljeno nagrado v višini najmanj 80.000 evrov, s katero naj bi si bil zagotovil odločitev o prodaji občinskih zemljišč na Gospejni na elektronski javni dražbi. Kar se je tudi zgodilo. Kupec z najvišjo ponujeno ceno je bil SH Global.

Na tem območju v središču mesta naj bi investitor načrtoval gradnjo stanovanjsko-poslovnega bloka s podzemnimi garažami. Preverili smo, kaj po kulturnovarstvenih pogojih na tem prostoru sploh lahko gradi. Tudi zato, ker je v javnosti zaokrožila vizualizacija bodoče gradnje.

V javnosti je zaokrožila vizualizacija bodočega novozgrajenega objekta, ki precej presega kulturnovarstvene pogoje. Foto: Večer

Hitra pot od vloge do dražbe

Spomnimo, da se je dogajanje okoli prodaje zemljišča odvijalo izjemno hitro. Vlogo je projektno podjetje SH Global Gospejna po naših podatkih vložilo v petek, 4. julija 2025. Župan je odločitev podpisal prvi naslednji delovni dan, v ponedeljek, 7. julija. Elektronska dražba je bila objavljena 11. julija. Prodajali sta se dve parceli, veliki skupaj 688 kvadratnih metrov, z izključno ceno 112.600 evrov brez DDV. Zemljišči nista bili vključeni v redni načrt prodaje občinskega premoženja, temveč sta bili prodani po dovoljeni zakonski izjemi.

Za zemljišči v starem mestnem jedru se mora ohraniti historična gradbena struktura, dopustne pa so novogradnje, ki pomenijo zaokrožitve obstoječih gradbenih struktur. Občinski prostorski načrt hkrati določa, da je treba za vse posege pridobiti kulturnovarstvene pogoje, soglasje ali mnenja. Parceli imata tudi oznako CU, ki označuje stavbna zemljišča, namenjena prepletanju trgovskih, oskrbnih, storitvenih, upravnih, kulturnih in izobraževalnih dejavnosti ter bivanju. To je torej območje mešane rabe, značilno za mestna središča.

Lokacijska informacija, izdana 4. julija 2025 in priložena dražbenemu razglasu, obenem kaže, da to nista običajni stavbni zemljišči brez omejitev. Za parceli veljajo posebni pravni režimi: območje zajema register kulturne dediščine "Maribor - Mestno obzidje", naselbinsko dediščino po odloku o razglasitvi nepremičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter varstveno območje VVO II. Že ta dokument kaže, da je poseganje na tem prostoru omejeno z več plastmi varstva.

Vizualizacija velike gradnje, pogoji pa v drugo smer

V javnosti je zaokrožila vizualizacija bodočega novozgrajenega objekta. V

PROJEKT GOSPEJNA

Od sporne prodaje do omejene gradnje

Projekt Gospejna, ki je del nedavne kriminalistične preiskave, odpira pomembni vprašanji: ali je bila prodaja občinskih zemljišč izpeljana na podlagi nedovoljene nagrade in kaj je v starem mestnem jedru sploh dopustno graditi

odgovorih Večerju je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, območna enota Maribor, pojasnil, da je investitor SH Global 12. marca letos prek pooblaščenca Arhiteza vložil vlogo za izdajo kulturnovarstvenih pogojev za novogradnjo stanovanjsko-poslovnega objekta Hiša Gospejna 13. Vlogi je bila priložena dokumentacija, ki je predvidevala novogradnjo etažnosti 2K+P+3N+M. A zavod je 25. marca izdal pogoje, ki gredo v povsem drugo smer.

in višinske gabarite domnevno leta 1991 odstranjenega obulicnega niza objektov, ki je stal na tem mestu, vendar ne sme presegati etažnosti P+M."

Zavod za območje ob Gospejni 13 torej dopušta le bistveno nižjo, podrejeno novogradnjo, največ pritličje in mansardo. "Novi objekt po svojih tlorisnih in višinskih gabaritah ne sme vplivati na pojavnost spomenika hiša Gospejna 13 in mora ohranjati historične vedutne poglede na spomenik," odgovarja zavod, kjer menijo, da je "podzemno garažo etažnosti 2K mogoče izvesti ob upoštevanju odmkov vseh posegov od zaščitenega območja korenin obstoječih dreves/grmovnic (širina krošnje dreves/grmovnic in še najmanj en meter). Ob tem pa je določil še druge pogoje: "Ohraniti in obnoviti je treba neobarčni vrtni porton," pri podzemni garaži pa je treba upoštevati odmike od zaščitenega območja korenin dreves in grmovnic. Pred zemljskimi deli je po njihovih navedbah potrebna tudi arheološka raziskava.

"Načrtovana novogradnja se v ničemer ne podreja spomeniški pričevalnosti območja in njeni sanaciji, temveč prav nasprotno"

Novogradnja je dopustna na zemljišču ob Gospejni, "vendar mora biti locirana ob vzhodnem robu parcele, vzdolžnega tlorisa ob Gospejni ulici, s slemenom vzporedno z ulico in tlorisno in višinsko podrejeno obstoječi hiši Gospejna 13. Novogradnja lahko posamezno tlorisno

Dvorec z vrtom kot izjemna kvaliteta

Zakaj je zavod tako strog? Ker gre za poseg ob Gospejni 13, ki jo obravnava kot hišo z vrtom in kot pomemben del historičnega ambienta mestnega jedra.

Hiša Gospejna 13 je po njihovih navedbah "koncipirana kot dvorec z vrtom", zgrajena okoli leta 1820 na nekdanjem srednjeveškem obzidju, okoli leta 1900 pa je dobila neobarčno fasado. "Obdaja jo deloma ohranjen vrt, v katerem rastejo največja rdečelistna bukev v mestnem jedru in tri velike tise, ki so iz časa zadnje predelave stavbe in vrta ali starejše. V vrt je vodil velik neobarčni vrtni porton s paviljonom, ki je stal ob Gospejni ulici. Po odstranitvi paviljona je ohranjen samo še porton... Pripadajoči vrt hiše Gospejna 13 z ohranjenimi drevninami in grmovnicami je, v takšnem obsegu, edini v srednjeveškem mestnem jedru, kar je izjemna kvaliteta."

Po oceni zavoda bi bila zato načrtovana gradnja v investitorjevih gabaritah za ta prostor preobsežna. Po njihovem bi novogradnja etažnosti P+3N+M "varovane izvirne in neokrnjene sestavine hiše z vrtom in vhodnim portonom korenito okrnili", hiša Gospejna 13 pa bi izgubila "berljivost v prostoru" in bi bila "degradirana v običajno minorno dvo-riščno hišo". Dodajajo še: "Načrtovana novogradnja se v ničemer ne podreja spomeniški pričevalnosti območja in njeni sanaciji, temveč prav nasprotno: z njeno postavitvijo bi bil ožji urbanistični ambient degradiran."

Najstrožje varovanje mestnega jedra

Zavod za varstvo kulturne dediščine je pojasnil tudi, da novogradnja pomeni poseg v spomenik Hiša Gospejna 13, za katerega velja, da se varuje "v neo-

Sumi o pritiskih in nagradi

Po naših podatkih naj bi bil v preiskavi s prikritimi preiskovalnimi ukrepi zaznan sum, da naj bi bil lastnik SH Global Tomaž Polak pripravljen uradni osebi Zavoda za varstvo kulturne dediščine ponuditi nagrado za soglasje k projektu Gospejna. "Ob tako obsežnem razhajanju v etažnosti novogradnje med investitorjem in ZVKDS lahko prihaja do okrepljene dinamike usklajevanj. Tudi v obravnavanem primeru je bilo tako," so odgovorili varuhi kulturne dediščine. Na konkretno vprašanje pa zapisali, da Polak uradni osebi zavoda ni ponujal nagrade za kulturnovarstveno soglasje. Polak na naša vprašanja ni želel odgovorjati.

krjenosti in izvirnosti", dovoljeni pa so le posegi, ki omogočajo ohranjanje njegovih spomeniških lastnosti. Za mestno jedro, cono A, pa velja še strožji režim: najstrožje varovanje spomeniških lastnosti celotnega območja v neokrnjenosti in izvirnosti. Varovani so historična tlorisna mreža, zazidalni načrti, značilna parcelacija, višinski gabariti, historične oblike stavb, nepozidane in zelene površine.

Prepovedane so novogradnje, nadzidave in adaptacije razen tistih, ki imajo namen sanirati in rekonstruirati spomeniško območje oziroma ožje urbanistične ambience, in se morajo podrediti spomeniški pričevalnosti območja. Pri vseh zemljskih delih je potreben arheološki nadzor.

Dvorec bi prodali

Prodaja zemljišč okoli dvorca na Gospejni 13 družbi SH Global Gospejna je bila izpostavljena tudi na seji mestnega sveta, kjer so nekateri izpostavili (ne)transparentnost prodaj občinskih parcel in da je javni medobčinski stanovanjski sklad (JMSS) Maribor želel prodati tudi dvorec. Po besedah direktorice JMSS Irene Spaninger bi obnova stavbe na naslovu Gospejna 13 stala okoli milijon evrov. Hkrati JMSS v poslovno-finančnem načrtu za leto 2026 navaja, da bosta zaradi dotrajanosti stavbe v nadomestna stanovanja preseljena dva najemnika iz večstanovanjske stavbe na Gospejni 13. Že letos je bil dvorec predviden za prodajo, a je bil po razpravi mestnih svetnikov umaknjen iz prodajnega sveta. O dvorcu je zavod jasn: rušitev ni dopustna.

Dodajmo še, da je Mestna občina Maribor septembra lani z družbo SH Global Gospejna sklenila pogodbo o prodaji omenjenih zemljišč za 353.800 evrov z DDV. Že iz dražbenega razglašila pa je izhajalo, da je na parceli ob obstoječih garažah vpisana stvarna služnost, saj ta v naravi predstavlja dostop do garaž, ki niso v lasti prodajalca. Kupec se je zato z nakupom zavezal ustanoviti neodplačno služnost dostopa do sosednjih garaž. Kljub temu so lastniki garaž novembra lani prejeli na vrata nalepljena obvestila družbe SH Global, da bo v času sanacijskih del dostop do garaž onemogočen. Ob tem so bili opozorjeni tudi, da na podlagi vploga v zemljiško knjigo izhaja, da za dostop do garaž nimate ustrezne pravne podlage.

Za zemljišča ob Gospejni 13 je SH Global plačal 353.800 evrov. Foto: Andrej Petelinšek

V dražbenem razglasu je pisalo, da se kupec z nakupom parcele, po kateri je dostop do garaž, zaveže ustanoviti neodplačno služnost dostopa do garaž. Foto: Andrej Petelinšek

10. 04. 2026 Mladina

Stran/Termin: 18

Naslov: Program za ljudi

Naklada: 14.699,00

Avtor: Borut Mekina, Jure Trampuš, Luka Volk, Dora

Površina/Trajanje: 6.111,11

Rubrika/Oddaja: SPISEK ŽELJA

Žanr: POROČILO

Gesla: NAJEMNA STANOVANJA, CENE NEPREMIČNIN

Mladina 14 / 10.04.2026

Spisek želja

19

PROGRAM ZA LJUDI

Slovenija je veliko več, kot so levica, sredina in desnica v parlamentu. Slovenija je tudi neodvisna civilna družba, s stroko, kulturniki in lokalnimi skupnostmi vred.

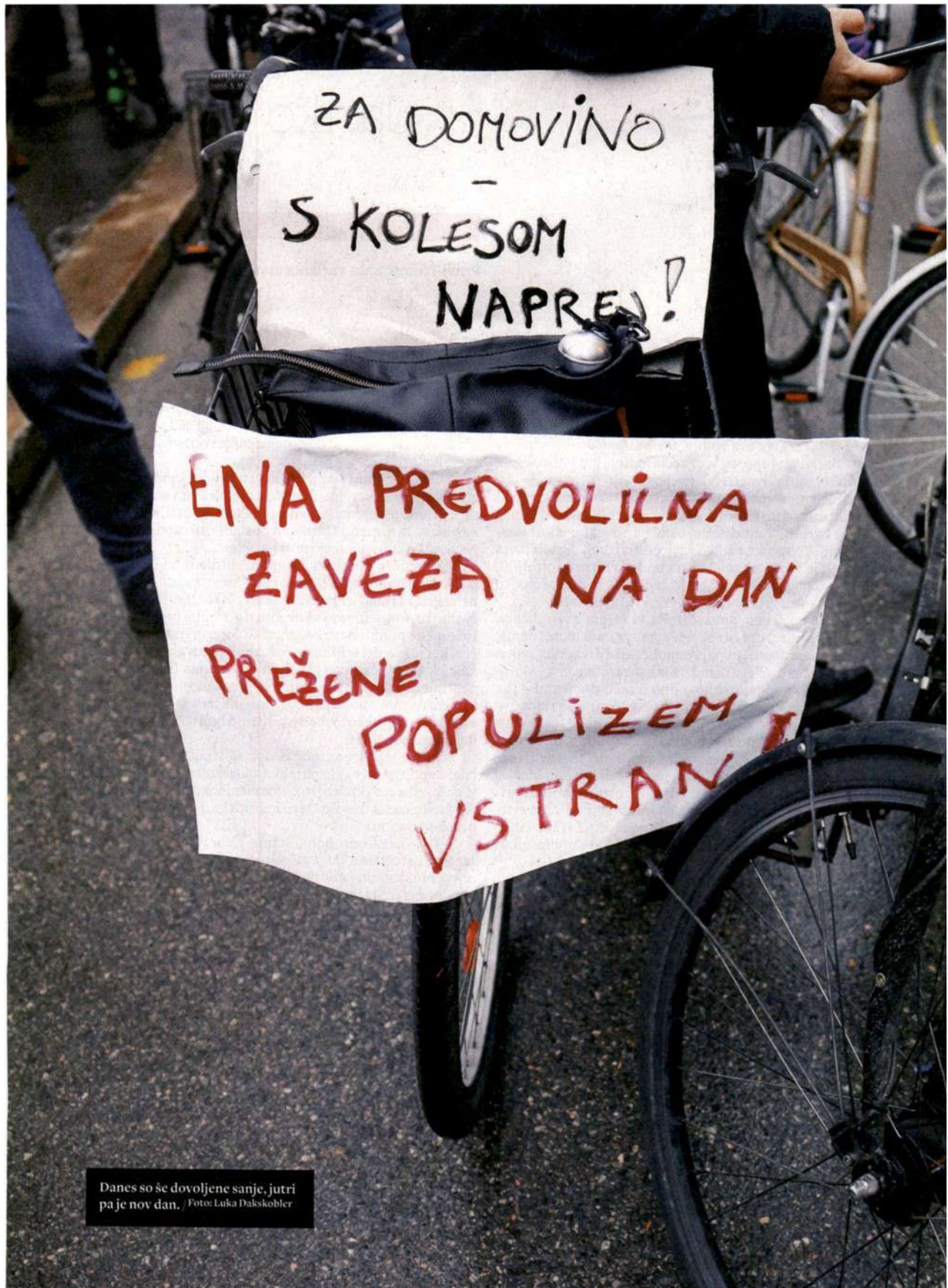
Piše: Borut Mekina

Eden najpomembnejših naukov vrste kriz, skozi katere je šla Slovenija v tem tisočletju, je: volivci tudi po volitvah ne smemo odločanja o prihodnosti pasivno prepustiti izvoljenim politikom. Slovenija je namreč veliko več, kot so levica, sredina in desnica v parlamentu, Slovenija je tudi neodvisna civilna družba, s stroko vred, Slovenija so tudi neodvisni mediji, kulturniki ali lokalne skupnosti – v katerih občani živijo življenje zunaj političnih strank. Politiki, prepuščeni boju za oblast, so v primerjavi s civilno družbo programirani s kratkovidnostjo in številnih interesov niso sposobni videti. In prav zato jim je treba – in to smo se naučili – nenehno gledati pod prste.

Ponazorimo to z zgolj enim primerom. V naši zadnji predvolilni tekmi smo z vseh strani, ne le z desne, ampak kdaj

pa kdaj tudi z leve, slišali revolucionarne floskule, namenjene izvoljivosti in zadovoljevanju skrajnih interesov različnih manjšin, ki pa lahko večini prinesejo veliko več škode kot koristi. Na prvem mestu takšnih nevarnih idej, ki so se v zadnjih mesecih razpasle po politični kasti, so bile prepogosto izrečene obljube o nižanju davkov. Naj še enkrat ponovimo: Slovenija nima visokih davkov. To je notorična neresnica. Na nekaterih področjih so ti tudi po mednarodnih primerjavah dejansko prenizki, in to povzroča anomalije. Tak primer je kopičenje stanovanj kot naložbe. Kam vodi politika zniževanja davkov, pa poznamo tudi iz naše polpretekle zgodovine in ne le iz tujih izkušenj. Takšni ukrepi praviloma koristijo privilegiranim, čemur sledijo kriza javnih financ, ukinjanje javnih storitev in prenašanje bremena na državo ter na srednji in nižji razred.

Rezanje davkov je zgolj primer, ki kaže, kako preprosto je biti razdiralen. Najlažje je ukinjati, varčevati in rezati, najlažje je tudi s prstom kazati na pokvarjenost drugih in obljubljeni boj proti korupciji – in morda je tudi volilni sistem zasnovan tako, da nagrajuje takšen populizem. Veliko težje pa je na drugi strani graditi in razvijati. V uredništvu Mladine smo zato na podlagi našega preteklega dela sestavili seznam ukrepov, ki jih je smiselno nadaljevati ali začeti in ki bi po naši presoji dejansko koristili ljudem – ne pa le političnim strankam. Gotovo smo marsikaj spustili, a gre za logiko: če se je neki ukrep izkazal za pozitivnega, ga je smiselno nadaljevati in ga nadgrajevati. Potem je to ukrep, ki ga državljani ne smemo izpustiti iz rok – ne glede na barvo vlade. X

Tema

PROGRAM ZA LJUDI

Spisek želja

Mladina 14 / 10. 04. 2026

Brezplačni vrtec

Če verjamemo političnim obljubam, bi lahko bili starši v kratkem razbremenjeni plačevanja visokih položnic za vrtec

Piše: Jure Trampus

Čas volitev je čas obljub. Ena izmed njih je bila, da bi bilo dobro uvesti brezplačni vrtec za vse otroke. O tem je govoril Anže Logar, o tem so govorili Janez Cigler Kralj pa Matjaž Han, Urška Zgozjnik, o tem so govorili predstavniki večine političnih strank, razen Stevanovičeve Resni.ce in Janševe SDS. Zamisel o brezplačnem vrtcu za vse otroke ni nova, o njej se razmišlja že dlje, tudi v koalicijski pogodbi odhajajoče vlade je bila zapisana zaveza, da bo koalicija med mandatom »spodbujala večje vključevanje otrok v nižje starostne skupine vrtcev. Preučili bomo možnost državnega financiranja zadnjega leta vrtca. Hkrati bomo preučili možnost brezplačnega vrtca za vse.«

Ta zaveza se v času Golobove vlade ni uresničila. Za zdaj v Sloveniji še vedno velja, da starši, ki imajo v vrtec vključena dva otroke ali več otrok, plačujejo le za prvega.

Zamisel o brezplačnem vrtcu za drugega in nadaljnje otroke je v času ministrotovanja Milana Zvera leta 2008 uresničila prva Janševa vlada. Pahorjeva vlada, ki ji je sledila, je v koalicijsko pogodbo zapisala, da se bo postopoma odpravil prispevek staršev k plačilu cene vrtca, a te zaveze ni uresničila. To je bil čas gospodarske krize, ki je leta 2012 prinesel preobrat. Zloglasni varčevalni ZUJF, ki ga je pripravil minister za finance Janez Suštaršič, potrdila pa ga je koalicija druge Janševe vlade, je znova uvedel plačevanje za drugega otroka. Natančneje – starši so morali odtlej plačevati 30 odstotkov za nekaj, kar je bilo prej brezplačno. Nato je sledil preobrat, sredi epidemije, septembra 2021, se je vrnilo »Zverovo pravilo«, da je vrtec za drugega otroka brezplačen. To je bila že tretja sprememba, ki jo je na tem področju sprejela katera izmed Janševih vlad. Leta 2023 – to je bil že čas Golobove vlade – je tedanji minister

za šolstvo Darjo Felda govoril, da naj bi starši spet financirali vsaj del stroškov za drugega otroka, a potem ta sprememba tudi zaradi upora javnosti ni bila uvedena.

Starši zdaj ne plačujejo celotne ekonomske cene vrtca. Znesek na položnici je odvisen od dohodkovnega razreda, v katerega je uvrščena družina. Tisti v prvem dohodkovnem razredu so oproščeni celotnega plačila, tisti v najvišjem pa plačajo 77 odstotkov cene programa. Preostali del pokrijejo subvencije. Cene vrtca se po občinah razlikujejo, odvisne pa so tudi od starostnega obdobja otroka. V Ljubljani morajo najbogatejši za vrtec plačevati več kot 530 evrov, v povprečju pa starši v Sloveniji, največ otrok »spada« v peti dohodkovni razred, plačujejo približno tretjino ekonomske cene. To pomeni, da plačujejo od 170 do 270 evrov na mesec. Strošek ni majhen, še posebej, ker so mlade družine praviloma obremenjene z visokimi mesečnimi anuitetami za stanovanjska posojila.

Kaj pa druga stran? Državni proračun krije strošek za malo več kot 20 tisoč drugih in nadaljnjih otrok, vključenih v vrtec. Po podatkih statističnega urada sicer skupni javni izdatki za vrte državo in občine na leto stanejo 562 milijonov evrov, starši pa k temu znesku prispevajo še dodatnih 145 milijonov evrov. Podatek je iz leta 2024, to pomeni, da še niso upoštevane prenova plačnega sistema v javnem sektorju in nove podražitve. Delež otrok, vključenih v vrte, nenehno raste, v šolskem letu 2024/25 je vrtec obiskovalo več kot 85 odstotkov otrok, starih od enega leta do petih let.

Omenjeni podatki kažejo, da bi brezplačni vrtec za vse otroke stal od 170 do 200 milijonov evrov na leto. O tem je pred leti govoril tudi minister za delo Luka Mesec, ko je na tiskovni konferenci obljubil, da si bodo prizadevali, »da se

bodo stroški naraščajočih cen vrtcev na ramena staršev valili čim manj. Na kratek rok bomo naredili vse, kar se da preko socialnih transferjev. Do uresničitve ideje o brezplačnem vrtcu, ki je tudi koalicijska zaveza, nas loči 200 milijonov evrov, kolikor jih manjka v proračunu, da bi to idejo tudi uresničili.« Nato je dodal, da tega denarja trenutno ni, »je pa to možna iztočnica pri snovanju prihodnje davčne reforme in prihodnjih proračunov«. Vemo, da te reforme ni bilo, Meščeva napoved se ni uresničila.

Zamisel o brezplačnem vrtcu je v resnici vprašanje državnih priorit. Nekdanji minister za šolstvo Slavko Gaber jo je nekoč označil za demagoško in populistično, ne gre namreč samo za vrte, bistveno je vprašanje, koliko sredstev država nameni za celotno izobraževanje in ne le za vrte. Brezplačni vrtec ne pomeni veliko, če zmanjkuje denarja za kakovostno osnovno in visoko šolstvo. »Če bi bilo denarja, kolikor si ga kdo poželi, ne bi bilo s tem nič narobe,« je pred leti dejal Gaber v intervjuju za Mladino. »Če pa je očitno, da otrok delavke iz Mure bistveno bolj potrebuje pomoč, ni prav, da jo država zagotavlja tudi sinu direktorja Petrola, poslancev, ministrov, odvetnikov in zdravnikov. Sicer pa so vrteci v naši državi za socialno šibkeše že leta brezplačni.«

Z Gabrovo skepso se lahko načeloma strinjamo, a ponovimo: vodenje države vedno pomeni odločanje o prioritetah. Slovenija naj bi po načrtih do leta 2030 opremila srednjo bojno bataljonsko skupino, skupno naj bi nabavila 106 oklepnikov. Vse to naj bi stalo okoli 700 milijonov evrov, najverjetneje še več. Če bi država kupila manj oklepnikov in drugega orožja, bi ostalo več denarja za uvajanje brezplačnega vrtca.

Slovenija z brezplačnim vrtcem ne bi bila izjema. Brezplačni vrtec poznajo na Dunaju, kjer mesto financira javne in zasebne ustanove, starši pa plačujejo le prehrano, kar zneso približno 100 evrov na mesec, pri čemer lahko socialno ogroženi zaprosijo za subvencijo. Brezplačni vrtec poznajo tudi na Malti, na voljo je staršem, ki so zaposleni ali pa se izobražujejo. Poznajo jih v Latviji in na Portugalskem: tam so otroci do tretjega leta upravičeni do brezplačnega varstva,

Mladina 14 / 10.04.2026

Spisek želja

Uvajanje brezplačnega vrtca za vse otroke ne bi smelo biti težava. Leve stranke ta ukrep podpirajo zaradi dostopnosti vrtcev in lažjega življenja mladih družin, desne zanima demografija.

Davno tega, leta 2008, je koalicijska pogodba tedanje vlade Boruta Pahorja vsebovala jasno zavezo, da bodo »vzpostavili pogoje za postopno zniževanje plačila staršev za vrtce in si prizadevali za brezplačen vrtec«. Minevala so leta, menjavale so se vlade, a vrtci v Sloveniji še vedno niso brezplačni. (Na fotografiji otroci iz Vrtca Anice Černejeve iz Celja pri predsedniku države Borutu Pahorju leta 2014) / Foto: Borut Krajnc

od septembra 2025 pa se postopoma uvaja še univerzalna in brezplačna predšolska vzgoja od tretjega leta starosti. Na Finskem in v nekaterih drugih državah je vrtec brezplačen zadnje leto pred vstopom v šolo.

Zamisel, da bi Slovenija brezplačni vrtec uvedla takoj, torej že 1. septembra 2026, je predvsem iz finančnih razlogov neizvedljiva. A to se lahko naredi postopoma. Lahko se sledi že sprejetemu

konceptu uvajanja brezplačne šolske prehrane. Parlament je julija 2023 na pobudo različnih civilnodružbenih gibanj, med njimi tudi Inštituta 8. marec, spremenil način subvencioniranja šolske prehrane. Subvencioniranje malic in kosil je za zdaj še povezano z dohodkovnimi razredi, ki so sicer ugodnejši kot tisti za vrtce, po 1. septembru 2027 pa naj bi bila uveljavljena brezplačna kosila za vse osnovnošolce v Sloveniji.

Če gledamo strogo politično, uvajanje brezplačnega vrtca za vse otroke ne bi smelo biti težava. Leve stranke ta ukrep podpirajo zaradi dostopnosti vrtcev in lažjega življenja mladih družin, desne pa zanima demografija. Vprašanje je le, kako bo nova vlada zastavila finančne prioritete. In kje bo našla teh 200 milijonov evrov. Od obljub k dejanjem torej. x

Tema

PROGRAM ZA LJUDI

Spisek želja

Mladina 14 / 10. 04. 2026

Brezplačne prostočasne aktivnosti

Otroci in mladostniki ne potrebujejo moraliziranja odraslih o čezmerni rabi mobilnih naprav, ponuditi bi jim morali boljše možnosti

Piše: Luka Volk

Med bralci je zagotovo kar nekaj takih, ki bi od začudenja obnemeli, ko bi ugotovili, koliko časa na dan porabijo za zrenje v zaslone. Predvsem mobilni telefon, ki je naprednejši od marsikaterega računalnika izpred nekaj let, je postal naš najzvestejši spremljevalec: z nami je ves čas, od jutra do večera, ko ga položimo na nočno omarico in mu vestno napolnimo baterijo. Vodi nas po svetu in nam odgovarja na vsa mogoča vprašanja, tudi vprašanja o odnosih – nekateri so v umetni inteligenci že našli uteho in z njo govorijo skoraj kot s terapevtom. Splet je postal svet v malem, družbena omrežja pa nekakšni mestni trgi, na katerih se pogovarjamo in prerekamo.

A nenehno ždenje pred zasloni ima tudi posledice. Pozornost se drobi na kratke utrinke, občutek za čas postane presenetljivo izmuzljiv. Kar naj bi bil kratek pogled na prejeto sporočilo, se zlahka raztegne v pol ure brezcilnega drsenja po vsebinah, saj nam algoritmi ponujajo vedno nove dražljaje. Obenem digitalni prostor ustvarja vtis, da smo ves čas povezani z drugimi, vendar hkrati zmanjšuje globino teh stikov. Pogovori se skrčijo na odzive, všečke in kratke komentarje. Družbena omrežja prav tako spodbujajo primerjanje z idealiziranimi podobami življenja drugih, kar lahko pri nekaterih uporabnikih krepi občutke tesnobe ali celo depresijo. Algoritmi dajejo prednost vsebinam, ki zbujejo največ zanimanja, zato pospešujejo širjenje lažnih ali zavajajočih informacij. Ob vsem tem odrasli zelo radi vihajo nos, češ da je to predvsem težava mladih. V resnici vsi pogosteje pogledujemo na zaslon, kot smo si pripravljeni priznati.

Kljub temu ni naključje, da se razprava pogosto vrača prav k mladim. Ne zato, ker bi bili edini, ki preživijo precejšen del dneva pred zaslonom, temveč zato, ker so še v obdobju razvoja. Navade, ki jih oblikujejo danes, jih bodo najverjetneje spremljale v življenju tudi pozneje. Digitalni prostor je zanje okolje, v katerem gradijo prijateljstva, iščejo svoje mesto med drugimi in oblikujejo predstavo o sebi. Prav zato so tudi posebej ranljivi za nekatere negativne plati družbenih omrežij in čezmerne rabe telefona, v skrajnih primerih celo za zasvojenost.

V zadnjih letih so se zato številne države odločile za strožja pravila glede dostopa otrok do družbenih omrežij. Avstralija je denimo decembra uvedla prepoved rabe družbenih omrežij za mlajše od 16 let. Tudi v Evropi napovedujejo ali pripravljajo podobne ukrepe države, kot so Francija, Avstrija, Španija in Italija, evropska komisija pa napoveduje priporočila glede primerne starostne meje za rabo družbenih omrežij do poltja. Tudi slovenska vlada je v začetku februarja potrdila izhodišča za pripravo zakonske omejitve rabe družbenih omrežij za mlajše od 15 let. S spremembo zakona o osnovnih šolah pa poskrbela za strožja pravila rabe mobilnih naprav že v tem šolskem letu.

Socialna pedagoginja dr. Špela Razpotnik z ljubljanske Pedagoške fakultete zelo omejevalnim ukrepom ni posebej naklonjena. »Razumem jih kot odraz nemoči, da bi se s problematiko spoprijeli temeljito in konstruktivno, predvsem pa, da bi jo obravnavali pri izvoru, ne na koncu, pri simptomu,« je povedala. Hkrati priznava, da so nekateri omejevalni ukrepi pri zaščiti ranljivejših skupin, kot so otroci in mladostniki, pogosto neizogibni.

»Pomembno se je pri tem vprašati, ali bodo prepovedi prinesle želene učinke ali pa se bodo začele stvari zgolj širiti na manj nadzorovane in bolj skrite načine.« V Avstraliji so prejšnji mesec z raziskavo državnega organa, pristojnega za spletno varnost, denimo ugotovili, da je kljub prepovedi dostop do družbenih omrežij ohranilo približno 70 odstotkov uporabnikov, mlajših od 16 let.

Islandski model

Kako torej mladim pomagati dolgoročneje? Kot primer se pogosto omenja Islandija. Ta ima sicer eno strožjih zakonodaj glede alkohola, vendar je bilo v devetdesetih letih kljub temu popivanje med mladimi zelo razširjeno. Na vprašanje, ali so se v zadnjem mesecu napili, je takrat pritrdilno odgovorilo več kot 40 odstotkov 15- in 16-letnikov. Islandske oblasti so se odzvale z več ukrepi. Poleg nekaterih omejitev nočnega gibanja mladoletnih oseb so pomembno vlogo prevzeli tudi starši, ki so v lokalnih skupnostih sklepali dogovore o odgovornem ravnanju na domačih zabavah. A za najpomembnejšo se je izkazala odločitev, da država in občine občutno povečajo vlaganja v prostočasne dejavnosti za mlade.

Razširili so mrežo športnih klubov, mladinskih centrov in drugih programov ter uvedli poseben sistem vavčerjev. V Reykjaviku mladi še danes prejmejo na leto približno 500 evrov, ki jih lahko porabijo za šport, glasbo, ples ali druge organizirane dejavnosti. Logika je bila preprosta: če imajo mladi treninge, vaje ali druge dejavnosti več dni na teden, je manj verjetno, da bodo čas preživljali ob alkoholu ali drugačnem tveganim vedenju. Učinki so bili presenetljivi. Delež mladih, ki so poročali o opijanjanju, se je v dobrih dveh desetletjih zmanjšal z več kot 40 odstotkov na približno pet. Islandski preventivni model pa je postal zgled pri oblikovanju politik za mlade tudi za nekatere druge države.

Primerjava se morda zdi nenavadna, a med čezmernim popivanjem in drsanjem po zaslonu je v resnici kar nekaj podobnosti, pravijo v centru Logout, kjer skrbijo za pomoč in svetovanje pri težavah zaradi čezmerne rabe ali celo zasvojenosti z novimi tehnologijami. »Opazujemo lahko na primer zvišanje tolerance, pri čemer oseba potrebuje zmeraj več rabe neke naprave, da bi zadovoljila potrebo. K nam prihajajo posamezniki, ki so rabo poskušali omejiti, pa so ugotovili, da brez pomoči ne bo šlo,« je opisala mag. Julija Menoni, psihologinja in svetovalka v centru. »Posebej problematično je, ko naprava ali neka digitalna vsebina postane posameznikov glavni interes ali aktivnost – takrat začne zaradi tega trpeti šola ali služba,

Mladina 14 / 10. 04. 2026

Spisek želja

Odrasli zelo radi vihajo nos, češ da je čezmerna raba telefona predvsem težava mladih. V resnici vsi pogosteje pogledujemo na zaslon, kot smo si pripravljene priznati.

Številne aktivnosti so mladim na voljo brezplačno kot interesne dejavnosti v šoli, vendar je za udeležbo v športnih klubih in društvih praviloma treba plačati članarino in mesečno vadnino, ki lahko znaša več deset evrov. Tako je tudi pri nekaterih najbolj priljubljenih dejavnostih, kot sta plezanje in ples. (Na fotografiji: Plezalni center Ljubljana) / Foto: plezalnicenter.si

če gre za odraslo osebo, odnosi in druge prostočasne dejavnosti.

Prav te pa so za mlade izjemno pomembne. Prostočasne dejavnosti jim omogočajo sprostitev, razvijanje interesov in predvsem druženje z vrstniki. A v centru Logout pogosto slišijo, da mladim primanjkuje prav takšnih priložnosti. »Mladi nam večkrat povedo, da nimajo pravih možnosti,« je povedala sogovornica. Razlike so opazne tudi med kraji. V Ljubljani imajo mladi na voljo več mladinskih organizacij, dnevnih centrov in drugih prostorov za druženje, drugod po državi takšnih možnosti pogosto primanjkuje. Julija Menoni denimo deluje v mariborski enoti Logouta. »Tu nam mladi večkrat povedo, da imajo na voljo premalo priložnosti za sproščeno druženje.«

Slovenija ima sicer razmeroma razvijeno mrežo mladinskih organizacij, ki se financirajo pretežno s sredstvi, pridobljenimi na državnih in evropskih razpisih, ter prispevki občin. V zadnjih dveh letih je državni urad za mladino odobril 115 programov mladinskega dela in zanje namenil skupaj 3,66 milijona evrov. Največ, 1,75 milijona evrov, za delovanje mladinskih centrov, kjer potekajo različne dejavnosti – od kulturnih prireditev in ustvarjalnih delavnic do športnih programov in projektov prostovoljstva. Takšnih centrov je po vsej državi okoli 70. To je spodbuden podatek, a se v raziskavah praviloma izkaže, da jim ne uspe zadovoljiti vseh potreb mladih. »Tudi pri raziskovanju mladinskih prostorov po Ljubljani smo ugotovili, da izrecno

primanjkuje programov, ki bi spodbujali avtonomijo mladih in jim ponujali predvsem prostor in čas za udeležbo v njihovih lastnih zamislih, potreb, želja,« je povedala Špela Razpotnik. »Primanjkuje prostorov, kjer bi mladi lahko razvijali svoje interese in si oblikovali osebnost.«

Iskanje drugih možnosti

Najnovejši poskus zaposlitve te vrzeli je mladinski center Baza v prenovljeni Palači Cukrarna v Ljubljani, ki je vrata odprl prejšnji mesec. Prostor, ki obsegajo približno 2000 kvadratnih metrov površin v štirih etažah, so postali največji mladinski center v državi. Pomemben del dejavnosti pa si želijo posvetiti prav vprašanju rabe novih tehnologij med mladimi. »Pri tem smo sicer ubrali nekoliko drugačno

Tema

PROGRAM ZA LJUDI

Spisek želja

Mladina 14 / 10.04.2026

Številne dejavnosti so mladim sicer na voljo brezplačno, vendar je za sodelovanje pri priljubljenih športih in dejavnostih praviloma treba plačati članarino in mesečno vadnino.

V Bazi, novem in največjem mladinskem centru pri nas, so se odločili za drugačen pristop k vprašanju čezmerne rabe zaslonov. Mladim želijo omogočiti prostor za druženje, v katerem bi lahko hkrati spoznavali nove tehnologije, tako da bi te služile njim in ne obratno. (Na fotografiji: soba za preizkušanje tehnologije virtualne resničnosti) / Foto: Nik Rovnan

pot,« je med obiskom povedala Ksenja Perko, direktorica javnega zavoda Mladi zmaji, ki je dobil center v upravljanje. Prvo nadstropje v stavbi so napolnili s sodobno računalniško opremo, ki mladim omogoča vse od igranja računalniških iger do videomontaže, snemanja podkastov in snovanja lastnih projektov. »Nove tehnologije same po sebi namreč niso nekaj slabega. Živimo v tehnološki dobi, zato se jih moramo naučiti uporabljati – a tako, da služijo nam in ne obratno.«

Mladi lahko prostore uporabljajo brez navadne članarine, vendar morajo za pridobitev članstva najprej opraviti 20 ur prostovoljnega dela, naj bo to organiziranje delavnic ali samo čiščenje prostorov. V centru si namreč želijo, da bi mladi članstvo razumeli kot delovanje v skupnosti. Tako se je skupina dijakov z Vegove, elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije v Ljubljani, recimo odločila, da bo v zameno za članstvo pomagala razviti rezervacijski sistem za prostore v mladinskem centru.

Dodatna ovira pri vključevanju mladih v dejavnosti je pogosto ravno njihova finančna dostopnost. Številne

športne aktivnosti so mladim denimo na voljo brezplačno kot interesne dejavnosti v šoli, vendar je za udeležbo v športnih klubih in društvih – ki se sofinancirajo iz javnih virov, državnih in občinskih, ter sredstev Fundacije za šport – praviloma treba plačati članarino in mesečno vadnino, ki lahko znaša več deset evrov. Tako je tudi pri nekaterih najbolj priljubljenih dejavnostih, kot sta plezanje in ples, ki jih pogosto izvajajo zasebniki. V priljubljeni plesni šoli v Ljubljani začetni tečaj hiphopa za srednješolce, ki poteka enkrat na teden, denimo stane skoraj 50 evrov na mesec. Udeležba v srednješolski začetni skupini v ljubljanskem plezalnem centru pa okoli 85 evrov na mesec. Takšni zneski za marsikatero družino niso zanemarljivi. Posledica je lahko, da se nekateri za organizirano dejavnost sploh ne odločijo ali pa jo opustijo prej, kot bi jo sicer.

Država bi lahko mladim pomagala z uvedbo vavčerjev, kot jih poznajo na Islandiji – pa tudi na Švedskem, Finskem in Danskem. Podoben predlog so decembra pripravili pri Zvezi prijateljev mladine. Država naj bi uveljavila tako

imenovano kartico za prosti čas otrok in mladostnikov, ki bi v obliki univerzalne podpore vsem otrokom zagotavljala enake možnosti za vključevanje v pristočne dejavnosti. Namenjena bi bila otrokom, starim od šest do 18 let, ki bi iz državnega proračuna na leto prejeli dobroimetje 100 evrov. Družine bi to nato lahko uporabile za katerokoli plačljivo pristočno dejavnost, ki ni del obveznega ali razširjenega šolskega programa.

Čeprav se razprave o rabi telefona pogosto vrtijo okoli prepovedi in omejitev, mladi potrebujejo predvsem priljubljenosti: prostor za druženje, dejavnosti, pri katerih lahko razvijajo svoje interese, in občutek, da so del skupnosti. V tem smislu bi morali to razpravo obrniti tako rekoč na glavo. Namesto nenehnega pritoževanja nad mladimi, češ da preživijo preveč časa pred zasloni, bi jim morali ponuditi druge možnosti. Prepovedi rabe telefona ne bodo zares dolgoročno učinkovite – gre za to, da je treba mladim pomagati najti dovolj zanimiv svet onstran te naprave. Že naslednja vlada bo imela priložnost, da naredi pomembne korake v to smer. x

Mladina 14 / 10.04.2026

Spisek želja

Javno zdravstvo in zobozdravstvo

Nova vlada mora poleg nadaljevanja zdravstvene reforme tej dodati še reformo, ki bo zagotovila javno zobozdravstvo za vse

Piše: Borut Mekina

Odhajajoča ekipa ministrstva za zdravje bi morala na vrata ministrstva v slogu Lutrovih 95 tez nabiti najpomembnejše spoznanje zadnjih štirih let, to je krajše besedilo Zakaj poskus ministra Danijela Bešiča Loredana ni uspel?. Loredan je med letoma 2022 in 2023 z interventnim zakonom, ki je proračun stal 137 milijonov evrov, do popolnosti sprostil plačevanje zdravstvenih storitev. V največjem obsegu je poskušal uresničiti znano floskulo, ki jo politiki tako radi ponujajo kot čarobno palčko. To je reklo, da mora denar slediti pacientom in da morajo pri krajšanju čakalnih dob pomagati vsi zdravniki, tudi koncesionarji ali celo popolni zasebniki. Prav to je uresničil Loredan.

A učinek te politike je bil nasproten od pričakovanj. Zgodilo se je tole: Loredan je zdravstvo preplaval z denarjem, ki so ga poskušali vsi čim bolj izkoristiti. Ker pa so lahko koncesionarji in zasebniki zdravnikom ponudili boljše plače in boljše delovne razmere (recimo štiridnevni delovni teden), so se začeli najboljši zdravniki seliti k zasebnikom. Družinski zdravniki so iz ljubljanskega zdravstvenega doma za isto plačilo odhajali h koncesionarjem – in dobili smo še okrepljeno krizo družinske medicine. Radiologi, nujno potrebni na urgencah, so veliko več zaslužili z enostavnejšimi opravili v zasebnih diagnostičnih centrih, iz javnega sektorja so se po istem vzorcu začeli poslavljati kardiologi, ortopedi in maksilofacialni kirurgi.

Drugačna zdravstvena politika, ki je z upoštevanjem tega poskusa nadaljevala z drugačnimi ukrepi, to je s filigransko natančnim reguliranjem cen in standardov, je zato stara šele dobri dve leti. Zanj je

poskrbela Loredanova naslednica, ministrica Valentina Prevolnik Rupel. Ta politika že kaže pozitivne učinke. Vidni so celo pri čakalnih dobah. Čeprav imamo danes v zdravstvenem sistemu za 15 odstotkov več pacientov kot pred letom, se je v tem času število tistih, ki na prve preglede čakajo nad dopustno čakalno dobo, zmanjšalo za 7,6 odstotka. Nova usmeritev zdravstvene politike – skupaj z razmejevanjem med javnim in zasebnim – očitno deluje. Tudi število tistih, ki nimajo družinskega zdravnika, se je v enem letu zmanjšalo za pet odstotkov. Ni veliko, a smer je prava.

Razmere sicer še naprej ostajajo kritične. Še vedno okoli 136 tisoč prebivalcev (všteti so sicer tudi ekonomski migranti, ki dejansko delajo v drugih državah) nima izbranega osebnega zdravnika, približno pol milijona občanov nima izbranega zobozdravnika, več kot 200 tisoč žensk nima izbranega ginekologa in skoraj 16 tisoč otrok nima izbranega pediatra. Največja ostaja težava družinskih zdravnikov in v njihovem primeru je bolj ko ne očitno, da bi morala nova vlada spremeniti meje, pri katerih lahko družinski zdravniki paciente odklanjajo. Po izračunu Dušana Kebra ima danes v povprečju družinski zdravnik opredeljenih okoli 1600 pacientov, manj kot v številnih drugih državah. Na Finskem jih imajo zdravniki po 1900, na Švedskem pa celo do 2130 pacientov, še več v Veliki Britaniji.

To je eden izmed nujnih ukrepov. Po njem – ob nadaljevanju dosedanje

reforme – predlagamo novi vladi tudi vrnitev k izhodišču problema. To je k prvi in najbolj privatizirani zdravstveni dejavnosti – zobozdravstvu. V Sloveniji imajo pacienti sicer veliko zobozdravstvenih pravic. Domnevno celo več kot v Skandinaviji, a kaj ko – sodeč po različnih anketah – slaba polovica občanov trdi, da dostopa do javnega zobozdravnika nima, in se zato odloča za plačevanje storitev pri zasebnikih. Hkrati tudi naše zobozdravstveno stanje ni dobro. Povedna je primerjava z Dansko: Danska ima celo manj zobozdravnikov kot Slovenija, je pa kljub temu zobno zdravje prebivalcev (po podatkih OECD) boljše. Kako je to mogoče?

Kakovostno, močno in dobro javno zobozdravstvo je le eno. Takšno, ki temelji na preventivi in je osredotočeno na otroke. Na Danskem je javno zobozdravstvo že od leta 1972 trdno vpeto v šolski sistem, zato je udeležba pri pregledih in drugih posegih skoraj stoodstotna. Tudi Slovenija je v osemdesetih in devetdesetih letih imela takšen sistem, a smo ga dejansko razgradili. Za otroke danes v preventivnih programih skrbi le še 300 zobozdravnikov (timov). Zato ima pri nas več kot polovica otrok do šestega leta karies. In ko takšni otroci odrastejo, so veliko bolj odvisni od komercialnih zobozdravstvenih storitev – v katere so se slovenski zobozdravniki v vmesnem času preusmerili. Implantati so seveda veliko dobičkonosnejši kot deljenje fluorovih tablet in učenje ščetkanja zob. x

Zdravstvena reforma deluje. Še enkrat: deluje. (Na fotografiji oddelek za maksilofacialno kirurgijo na UKC Ljubljana) / Foto: Borut Krajnc

Tema
PROGRAM ZA LJUDI

Spisek želja

Mladina 14 / 10. 04. 2026

Brezplačni vložki in plenice

Bi lahko po zgledu Škotske tudi pri nas uvedli brezplačne menstrualne higienske pripomočke? Kaj pa otroške plenice?

Piše: Dora Trček

Vprašanje brezplačnih menstrualnih higienskih pripomočkov, ki ga vsakih nekaj let obudimo pri nas ali kje drugje po svetu, je, recimo temu, občutljive narave. Dejstvo je, da neposredno ne zadeva vsega svetovnega prebivalstva, pač pa približno polovico – tisti del, seveda, ki se rodi ženskega spola. Toda to ne pomeni, da vprašanje ni pomembno ali da se ne tiče prav vseh. Globoko je povezano z menstrualno revščino in stigmatizacijo menstruacije; stigmatizacijo tega, kaj pomeni roditi se kot ženska. Ker pa torej ne gre za univerzalno izkušnjo, se lažje potisne v zasebno sfero, med »ženske« teme, ki naj bi se urejale individualno, ne pa sistemsko.

Ženske že kot deklice z mešanico vznemirjenja, strahu in zmedenosti pričakujemo dan, ko bomo na svojem perilu prvič zagledale sledove krvi. Kot najstnice v šoli skrivamo vložke in se naučimo tampone diskretno podajati sošolkam, menstruacijo pa imenovati z evfemizmi, kot so »tisti dnevi v mesecu«, ali pa onimi bolj inventivnimi, kot so »fešta« in »teta s Krvavca«. Besedo »menstruacija« izrekamo šepetaje in z nelagodjem, skoraj opravičujoče, in ni ga večjega strahu, kot je krvav madež na naših hlačah ali krilu. S tem sramom odraščamo. Menstruacijo do odrasle dobe tako povečini dojemamo kot nadlogo, ki jo pogosto spremljajo še utrujenost, napihnjenost, občutljivost, boleče dojke, glavobol, slabost in menstrualni krči. Te se naučimo blažiti s protibolečinskimi tabletami ali pa preprosto stisnemo zobe in potrpiamo. Da o sindromu policističnih jajčnikov in endometriozii ne govorimo, toda to so teme, ki si za služijo posebno obravnavo.

Okolje nam torej vseskozi sporoča, da je krvavenje, ki večino žensk spremlja nekje med 30. in 40. leti življenja, približno od tri do sedem dni na mesec

(natančneje na 21–35 dni), nekaj nečiste, nekaj, kar je treba skrivati in okrog česar je treba ovinkariti; namesto da bi nas menstruacijo naučilo sprejeti kot nekaj naravnega, zdravega, lepega in kot del zdravega delovanja reproduktivnega sistema.

Ob tem pa se pojavi še en, pogosto spregledan, a zelo konkreten problem: menstrualna revščina, s katero naj bi se pri nas srečevalo približno med pet in deset odstotkov žensk. Gre za pomanjkanje dostopa do osnovnih menstrualnih pripomočkov, pa tudi pomanjkanje informacij in izobraževanja o menstrualni higieni. Ob že tako visokih, vse višjih življenjskih stroških nekaterim vložki in tamponi pomenijo takšno finančno breme, da jih nadomeščajo z neustreznimi sredstvi ali uporabljajo dlje, kot je pričakovljivo. To pa lahko privede do nevarnih stanj, kot je recimo sindrom toksičnega šoka. Varuh človekovih pravic pri tem poudarja, da se nekatere skupine lahko srečujejo z dodatnimi ovirami pri dostopu do menstrualnih higienskih pripomočkov: na primer invalidke oziroma osebe z oviranostjo, brezdomke, Rominje, žrtve nasilja v družini, oskrbovanke oziroma varovanke, posameznice, ki živijo v oddaljenih krajih, tiste s kulturnimi ali verskimi ovirami, razseljene osebe zaradi vojn in naravnih nesreč ipd.

Pri tem torej ne gre le za vprašanje osebnega nelagodja in higiene, temveč za vprašanje enakosti in dostojanstva. Menstrualna revščina pogloblja socialne razlike, vpliva na izobraževanje in zaposlitvene možnosti ter dodatno utrjuje stigmo glede menstruacije. Zato je pomembno, da o menstruaciji ne govorimo le kot o biološkem procesu, temveč tudi kot o družbenem vprašanju in sistemskem izzivu. Šele ko bomo to dvojje začeli obravnavati skupaj, bomo lahko resnično zmanjšali sram in odpravili

konkretne neenakosti, ki jih ta še vedno ustvarja.

Zato je kar nekoliko neverjetno, da je na menstrualne higienske pripomočke pri nas še do maja 2021 veljala najvišja, 22-odstotna stopnja davka na dodano vrednost (DDV). Pobudo za znižanje DDV na 9,5 odstotka je že leta 2016 dala takratna Združena levica, kar je podprla tudi Zveza potrošnikov Slovenije. Poslanska skupina Levice je nato še marca 2021 vložila predlog novele zakona o DDV, s katero bi za te izdelke znižali davčno stopnjo na pet odstotkov, vendar ta ni bil sprejet. Vzporedno s tem je poslanka SD Bojana Muršič tedanjemu ministru za finance Andreju Šircrlju poslala pisno pobudo za uvrstitev menstrualnih higienskih pripomočkov med izdelke z 9,5-odstotno stopnjo DDV. Opozorila je, da so menstrualni higienski pripomočki obremenjeni z najvišjo stopnjo DDV, za številne druge izdelke za higiensko zaščito, na primer za vate, gaze in plenice, pa velja 9,5-odstotna stopnja. Ministrstvo za finance je nato sprejelo predlog dopolnitve pravilnika o izvajanju zakona o DDV, s katerimi so menstrualne higienske pripomočke končno uvrstili med izdelke z nižjo, 9,5-odstotno stopnjo DDV.

Se je s tem pri nas kaj bistvenega spremenilo? Zveza potrošnikov Slovenije in Inštitut 8. marec sta slabo leto kasneje odločevalce pozvala, naj v Sloveniji dodatno znižajo DDV na menstrualne pripomočke in naj bodo ti tudi brezplačni na voljo v zdravstvenih in izobraževalnih ustanovah. Iz popisa cen, ki so ga tedaj opravili pri Zvezi potrošnikov, je bilo namreč vidno, da znižanje DDV za menstrualne pripomočke z 22 odstotkov na 9,5 odstotka ni bistveno znižalo končne maloprodajne cene.

Da znižanje DDV ni prineslo znižanja drobnoprodajnih cen, nam je potrdilo tudi ministrstvo za finance, kjer na podlagi preteklih izkušenj z uvajanjem nižjih stopenj DDV za dobavo blaga in storitev »ocenjujemo, da se tovrstna znižanja stopenj DDV le redko odražajo v nižjih končnih cenah za potrošnike, saj se znižanje davka zgolj prelije v višjo ceno pred obdavčitvijo, končna cena za potrošnika pa ostane enaka ali pa se celo zviša«. Upošteva je navedeno

Mladina 14 / 10. 04. 2026

Spisek želja

Z dodatnimi ovirami pri dostopu do menstrualnih higienskih pripomočkov se med drugim srečujejo osebe z oviranostjo, brezdomke, Rominje, žrtve nasilja v družini, posameznice, ki živijo v oddaljenih krajih, razseljene osebe zaradi vojn in naravnih nesreč ...

Škotska je leta 2021 prva na svetu uvedla dostop do brezplačnih higienskih izdelkov za ženske. / Foto: Profimedia

ministrstvo za finance ne načrtuje dodatnega znižanja stopnje DDV z 9,5-odstotne stopnje na posebno nižjo petodstotno stopnjo DDV, saj bi takšno znižanje »zgolj znižalo prihodke državnega proračuna iz naslova DDV za okoli 800.000 evrov, brez ustreznega znižanja drobnoprodajnih cen teh izdelkov. Tak ukrep tako po naši oceni ne bi dosegel svojega cilja.« Znižanje DDV pred petimi leti torej ni imelo resnega učinka pri odpravljanju menstrualne revščine, pač pa je bilo, čeprav pomembno, bolj simbolnega pomena.

Toda že če si preberemo komentarje pod novicami o tovrstnih pobudah preteklih let na enem osrednjih slovenskih spletnih portalov, naletimo na odzive, kot so »kdaj bo pa potem zastoj še wc papir?« (ta je že na voljo brezplačno v praktično vseh javnih ustanovah). Ali pa »kaj, ko bi se pričeli ukvarjati z resnimi političnimi temami?«. Naletimo celo na komentarje, kot so ta, naj bomo enakopravni in zahtevamo še brezplačne britvice in peno za moške brade, pa subvencije za prehrano, ker moški na dan potrebujejo

več zaužitih kalorij (tovrstni komentatorji bi bili najbrž prvi, ki bi se obregnili ob dlake na ženskem telesu ali ob aktivno, atletsko, mišičasto žensko, ki na dan v povprečju zaužije toliko ali več kalorij kot oni sami). Vprašanje brezplačnih menstrualnih higienskih pripomočkov zatorej kar kliče po delitvah, po večnih izgovorih, naj se ukvarjamo s pomembnejšimi rečmi, po opravičilih, da zdaj ni pravi čas za to. Kdaj pa je pravi čas? Sploh kdaj bo ta pravi čas? Pravi čas je takrat, ko se odločimo, da je.

Tema
PROGRAM ZA LJUDI

Spisek želja

Mladina 14 / 10. 04. 2026

Da je mogoče, je dokazala Škotska, ki je pred nekaj leti kot prva na svetu z zakonom zaščitila pravico do dostopa do brezplačnih menstrualnih izdelkov.

Da je mogoče, je dokazala Škotska, ki je pred nekaj leti kot prva na svetu z zakonom zaščitila pravico do dostopa do brezplačnih menstrualnih izdelkov. Zakon temelji na že obstoječih prostovoljnih programih v izobraževalnih okoljih in skupnostih, ki jih škotska vlada financira od leta 2018. Lokalne oblasti in izobraževalne ustanove so zakonsko dolžne zagotavljati menstrualne izdelke brezplačno, kadarkoli so ti potrebni. Izdelki morajo biti »enostavno dostopni, na način, ki spoštuje dostojanstvo ljudi, ob čemer mora biti na voljo različna izbira izdelkov«.

Kako je to videti v praksi? Ljudje lahko najdejo najbližjo točko prevzema prek mobilne aplikacije PickupMyPeriod, ki omogoča iskanje po lokaciji in vrsti izdelkov. Poleg aplikacije je mogoče izdelke poiskati tudi na spletni strani MyPeriod, kjer uporabniki z vnosom poštne številke ali območja hitro preverijo, kje v njihovi bližini so na voljo. Pomembno vlogo imajo tudi lokalne oblasti, ki organizirajo dostop na terenu – izdelki so na voljo na različnih javnih mestih, od občinskih prostorov do skupnostnih centrov. Za mlade je dostop zagotovljen neposredno v izobraževalnih ustanovah: učenke in študentke lahko brezplačne menstrualne izdelke dobijo v šolah, na fakultetah in univerzah. Celoten sistem je zasnovan tako, da je informacija o dostopu enako pomembna kot dostop sam – da ljudje vedo, kje in kako lahko izdelke dobijo, ter da do njih pridejo enostavno, hitro in brez zadrege.

Koliko to Škotsko stane? Po javno dostopnih podatkih so med letoma 2022 in 2023 zagotavljanju brezplačnih menstrualnih pripomočkov namenili skoraj 7,3 milijona evrov, med letoma 2023 in 2024 pa 6,1 milijona. Gre za deželo, ki ima približno 2,5-krat toliko prebivalcev kot Slovenija. Po škotskem zgledu so nato denimo še v Veliki Britaniji odpravili davek na menstrualne higienske pripomočke – zakonodaja EU namreč preprečuje uvedbo ničelnega davka za te izdelke, z izstopom Britancev z enotnega trga in iz carinske unije EU pa je to postalo mogoče. Bi lahko v Sloveniji šli še dlje?

Ta hip so pri nas le v nekaterih izobraževalnih in javnih ustanovah na voljo

brezplačni vložki in tamponi, kar je bolj kot sistemska rešitev posledica posameznih prizadevanj in lokalnih pobud. Pred dvema letoma so denimo študentke magistrskega študija psihologije v Mariboru zasnovale pilotni projekt Rdeči val, namenjen zagotavljanju menstrualnih pripomočkov na nekaterih mariborskih fakultetah. Bi lahko v prihodnosti po vzoru Škotske tudi mi uvedli brezplačne menstrualne higienske pripomočke? »Iz zdravstvene blagajne se lahko v skladu z zakonodajo financirajo le medicinski pripomočki, potrebni za zdravljenje ali medicinsko rehabilitacijo. Pripomočki za osebno higieno, ki jih izpostavljate, tega pogoja ne izpolnjujejo,« so nam odgovorili z ministrstva za zdravje.

Na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pa prepoznavajo zagotavljanje brezplačnih menstrualnih higienskih pripomočkov kot »pomemben korak k enakosti spolov, družbeni pravičnosti in dostojanstvu posameznic. Kot ministrstvo, pristojno za enake možnosti, smo pred časom prosili resorje, da proučijo možnosti, da v njihovih prostorih in v javnih ustanovah v njihovi pristojnosti pristopijo k postopnemu uvajanju brezplačnih menstrualnih higienskih pripomočkov. Podpiramo in opažamo, da vse več javnih institucij, tudi fakultete in drugi izobraževalni zavodi, zagotavljajo brezplačne higienske/menstrualne pripomočke. Te zagotavljamo tudi na našem resorju.«

Varuh pri tem poudarja, da ima država na področju davkov široko polje proste presoje. Meni, da bi pristojne institucije morale najprej podrobneje preučiti, ali so oziroma na kakšen način bi bili menstrualni higienski pripomočki dostopni vsem uporabnicam in ali so obstoječi ukrepi glede znižanega DDV zadostni in učinkoviti. Predvsem pa podpira prizadevanja, da se menstruacija prepozna kot vprašanje zdravia s fizičnimi, psihološkimi in socialnimi razsežnostmi ter opozarja tudi na že dlje časa nerešen problem pomanjkanja ginekologov, ki pomeni »pomanjkanje dostopa do zdravnika na primarni ravni, kar ima lahko izrazito negativne posledice na zdravje žensk«.

Morda se zato na tem mestu odpira še eno, sorodno vprašanje – vprašanje

dostopa do osnovnih higienskih potreb pri naših najmlajših. Država že leta poudarja pomen spodbujanja rodnosti, obenem pa so stroški, povezani z otrokom, za številne družine previsoki. Velik »krivec« pri tem so prav otroške plenice, ki niso enkratne, temveč dolgotrajne in nujen strošek v prvih letih otrokovega življenja.

Plenice za osebe z inkontinenco so v Sloveniji krite iz javnih sredstev. To pomeni, da jih lahko posameznik pridobi na podlagi napotitve oziroma predpisa zdravnika, strošek pa (v celoti ali delno) krije obvezno zdravstveno zavarovanje. Lahko bi rekli, da gre za jabolka in hruške, za popolnoma različne logike in stanja, toda pri obeh gre za nujo in za finančne obremenitve. Če država na eni strani priznava, da so nekateri pripomočki nujni za ohranjanje zdravja in dostojanstva ter jih zato financira iz javnih sredstev, se upravičeno zastavlja vprašanje, kje potegniti mejo. Res je, da obstajajo socialni transferji, kot je otroški dodatek, ki naj bi družinam pomagal pokrivati osnovne stroške otrok, vendar so ti pogosto premajhni, da bi pokrili širok spekter otroških potreb z vse višjimi življenjskimi stroški.

Pri tem naj za konec poudarimo, da se zavedamo ekološkega problema vložkov in tamponov ter otroških plenice. Menstrualne skodelice, hlačke ali pralni vložki so nedvomno odlični izum: so trajnostni, dolgoročno cenovno ugodni in z vidika okolja bistveno prijaznejši kot klasični vložki ali tamponi. A niso rešitev za vse. Nekatere ženske jih zaradi premočnih menstruacij, različnih delovnih razmer ali zdravstvenih, anatomskih in drugih osebnih razlogov ne morejo uporabljati oziroma se z njimi ne počutijo udobno. Podobno velja tudi za pralne plenice: čeprav so ekološko bolj smiselne in prijazne, zahtevajo čas, energijo in nenehen dostop do pralnih strojev, to pa so pogoji, ki si jih ne more privoščiti vsaka družina. Zato je pomembno, da ne gradimo razprav zgolj na idealnih rešitvah, temveč na realnosti vsakdanjega življenja ljudi. Sistemske rešitve, ki upoštevajo raznolikost potreb in zmognosti, so tiste, ki lahko dejansko zmanjšujejo neenakosti, ne glede na to, ali govorimo o menstruaciji ali o skrbi za otroke. x

Mladina 14 / 10.04.2026

Spisek želja

Dostopna stanovanja

Kljub novemu stanovanjskemu programu si politiki še vedno zatiskajo oči

Piše: Borut Mekina

Težko je dovolj poudariti, kako nujno bi bilo nadaljevati politiko gradnje javnih najemnih stanovanj. Ta je odgovor na celoten seznam težav, ki pestijo Slovenijo. Pomanjkanje dostopnih stanovanj je danes po ugotovitvah humanitarnih organizacij in tudi vladnega urada za makroekonomske analize najpomembnejši dejavnik tveganja revščine. Zdaj v Sloveniji niso več izključeni upokoenci kot nekoč, ampak najemniki (tržnih) stanovanj. Potem je tu še mavrica vseh drugih težav, povezanih z dostopnostjo stanovanj. Nizka rodnost, nedelujoč kapitalistični trg, ker tisti z denarjem sredstva raje kot v inovativne zamisli vlagajo v nepremičnine, kopičijo se prazna stanovanja – v Ljubljani jih je že več kot 11 tisoč –, hkrati pa cene nepremičnin letijo v nebo. Leta 2025 smo imeli najvišjo rast cen nepremičnin v Evropi.

Drži, koalicija Roberta Goloba je zagnala javni stanovanjski program, a da se te naložbe, katerih amortizacijska doba je več kot 50 let, obrnejo, izplačajo in da postane sistem javnih najemnih stanovanj samoumeven in obstojen, mora preteči več desetletij. Dunaj velja za svetovni zgled na tem področju, koncept stanovanj, ki niso tržno blago, pa je začel razvijati leta 1918, ko je tamkajšnja Socialdemokratska stranka začela izvajati program gradnje javnih stanovanj. V mestu, kjer živi približno toliko ljudi kot v Sloveniji, so v prvih desetih letih zgradili 60 tisoč stanovanj. Pri nas zdaj vlagamo v ta program 100 milijonov evrov, kar je 47 evrov na prebivalca in s čimer je mogoče zgraditi dobrih 1000 stanovanj na leto. Na tem področju je torej še ogromno prostora za razvoj dobrih politik. Dunajski letni proračun za socialna stanovanja presega 400 milijonov, kar znese

210–280 evrov na prebivalca, in tam ta stanovanja financirajo s posebnim davkom v višini odstotka od bruto plače.

Program razvoja javnih najemnih stanovanj je poleg tega treba podpirati še z vzporednimi ukrepi. V Sloveniji že desetletja uporabljamo zastarelo in nepravilno nadomestilo za stavbno zemljišče (NUSZ), to je nepremičninski davek, ki ga je ustavno sodišče razveljavilo in ga še vedno uporabljamo začasno. Nova koalicija bi zato morala uvesti sodoben nepremičninski davek na podlagi Gursovih evidenc, kar je v preteklosti kot ukrep podpirala tudi Gospodarska zbornica Slovenije. Še pred tem bi morala nova vlada uvesti premoženjski davek, s katerim bi omejila špekulativne nakupe in preprečila kopičenje premoženja, ki pospešeno poteka tudi zaradi nizke rodnosti. Po zadnjih podatkih geodetske uprave ima najpremožnejših deset odstotkov lastnikov nepremičnin v lasti 37 odstotkov nepremičnin v Sloveniji glede na njihovo vrednost. Zadnja leta se delež tega sloja poveča za približno pol odstotne točke na leto. Mit o Sloveniji z majhnimi razlikami v bogastvu se je že zdavnaj razblinil.

Toda tak razvoj ni pravičen. Slovenija je danes evropska davčna oaza za nepremičninske magnate. V zahodnoevropskih državah nepremičninski in premoženjski davki k BDP prispevajo od dveh odstotkov (Danska, Italija) do 3,7 odstotka (Francija, Belgija), v Sloveniji le približno 0,5 odstotka. Če bralec pri tem upošteva še, da pri nas nimamo drugih mehanizmov za preprečevanje špekulativnih nakupov stanovanj – na Dunaju ni mogoče ustvarjati dobička s preprodajo zazidljivih zemljišč, dobiček nepremičninskih podjetij je omejen, najemnine so regulirane –, mora biti očitno, da postaja to ena največjih resničnih slovenskih težav: Uvedba nepremičninskega davka in uvedba premoženjskega davka sicer ne bi smela biti namenjena poljnemu proračunski malhe, ampak regulaciji socialnih, stanovanjskih in urbanističnih politik, a tudi z vidika proračuna je ta uvedba smiselna. Saj nas že svetilniki kapitalistične ureditve, kot je organizacija OECD, opozarjajo, da imamo pri nas kapital – beri nepremičnine – premalo obdavčen. x

Stanovanjski program smo zagnali. A Slovenija zmore veliko več. Vsaj petkrat več. (Na fotografiji nova soseska neprofitnih najemnih stanovanj Zelena jama v Ljubljani) / Foto: Bor Slana, STA

Tema

PROGRAM ZA LJUDI

Spisek želja

Mladina 14 / 10. 04. 2026

Slovenska hrana za vse

Na področju hrane je napredno samo nadaljevanje politike zadnje vlade, le z več dialoga

Piše: Monika Weiss

Leta 2024 smo imeli v Sloveniji 3455 ekoloških kmetij, formalno ekoloških kmetijskih gospodarstev, kar je 106 več kot leto prej in skoraj tisoč več kot pred desetletjem, še dodatnih 513 kmetij pa je bilo v postopku pridobivanja »ekološkega« statusa. Še spodbudnejši je podatek, da so se površine, ki jih obdelujejo ekološki kmeti, v zadnjem desetletju povečale za skoraj 50 odstotkov, na 48.273 hektarjev, kar pomeni na skoraj 12 odstotkov vseh kmetijskih površin v uporabi pri nas. Trend je spodbuden tudi pri subvencijah. A kako bi lahko pri nas naredili še več?

Maja 2020, torej v času, ko smo se v Sloveniji že srečali z eno najagresivnejših desnih vlad v Evropi, je v Bruslju nastal Evropski zeleni dogovor. Eden njegovih ključnih delov je strategija »od vil do vilic«, v jedru katere je ravno ekološko kmetovanje ter z njim bolj zdrava in trajnostna prehrana v Evropi.

Za obrat iz konvencionalnega v ekološko kmetovanje so izjemno pomembne subvencije, izplačane v okviru skupne kmetijske politike, ki pa se že desetletja po vsej Evropi stekajo predvsem k megalomanskim živilskim podjetjem. Tudi pri nas so bili lani, kot leta prej, prejemniki največ kmetijskih subvencij veliki sistemi, zlasti proizvajalci mesa in mesnih izdelkov. Pet rekorderjev: Panvita Vrtnine (3,02 milijona evrov), Perutnina Ptuj (2,93 milijona), Jata Emona (2,84 milijona), Perutnina Ptuj - Agro (2,63 milijona) in matična Panvita (2,61 milijona evrov). Panvita je sicer v hrvaški lasti, Perutnina Ptuj pa v ukrajinski.

A kljub temu se delež subvencij za ekološko kmetovanje med vsemi kmetijskimi subvencijami pri nas veča. Prek sedemletnega Programa razvoja podeželja 2007–2013 je bilo za te subvencije izplačanih 3,8 odstotka (44,2 milijona evrov)

vseh razpoložljivih sredstev, v trenutnem petletnem programskem obdobju 2023–2027 pa je za ekološko kmetovanje in ekološko čebelarjenje na voljo 8,4 odstotka (86,8 milijona evrov) vsega denarja evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, razlagajo na kmetijskem ministrstvu.

Zanimiva je tudi primerjava gibanja kmetijskih subvencij v letih dveh zadnjih vlad 2020–2025. Podatki Agencije za kmetijske trge kažejo rahlo upadanje »konvencionalnih subvencij«, torej neposrednih plačil za površine in živali, s katerimi večji kmetijski akterji dobijo več. Te subvencije so leta 2020 pri nas znašale skoraj 134 milijonov evrov, zadnji dve leti pa so bile pod 130 milijoni evrov, s čimer so še vedno pomenile največ, 30 odstotkov skupnih izdatkov za kmetijske ukrepe (lani 432 milijonov evrov). Sočasno pa je znaten porast opazen pri subvencijah, ki zajemajo kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, tudi dobrobit živali, ter ekološko kmetovanje: leta 2020 jih je bilo izplačanih 48 milijonov, lani pa 78,8 milijona evrov.

Kaj bi morali storiti? »Drzno je to, česar v teh strategijah, dokumentih in podobno ne vidimo. Govorimo o samooskrbi, pri čemer si lažemo, da je sploh mogoča z našim trenutnim prehranskim vzorcem. Govorimo o tehnologijah, dronih, namakanju, gensko spremenjenih organizmih, pri čemer predpostavljamo, da bodo kmetije to vse prevzeli nase in plačali – pri tem pa potrošniki potem ne bomo želeli plačati višje cene,« opozarja Žiga Malek, okoljski znanstvenik. »Dejansko pa bi morali pogledati sistemsko, kakšen kmetijsko-prehranski sistem je podnebno odpornjši, manj odvisen od kmetijskih surovin iz Brazila, Rusije, Indonezije in z Bližnjega vzhoda, ima manjše vplive na okolje in lahko nahrani čim več prebivalstva z zdravo in uravnoteženo prehrano. Namesto tega pa brez resnega premisleka še vedno javno

financiramo prekomerno pridelavo mesa in alkohola.«

Slovenija se s trenutnimi deleži sredstev skupne kmetijske politike, namenjenih ekološkemu kmetijstvu, uvršča v sredino držav članic EU, pravijo na ministrstvu. »V primerjavi z državami z najrazvitejšim ekološkim sektorjem, kot je Avstrija, so deleži nižji, vendar Slovenija presega večino držav Srednje in Vzhodne Evrope.« Kot opomba: sosednja Avstrija uporablja v EU največji delež svojih kmetijskih površin za ekološko kmetovanje, in sicer že več kot četrtino (25,7 odstotka že v 2020), po zadnjih podatkih Eurostata za leto 2024 pa je bil ta delež pri nas 11,9 odstotka, v Italiji 19,5 odstotka, na Madžarskem pa le 6,1 odstotka in zadnja leta v nasprotju s Slovenijo celo pada.

Koliko ekološko pridelane hrane pri nas pojemo? Koliko zanjo dajemo potrošniki?

Evropsko računsko sodišče je leta 2024 objavilo poročilo *Ekološko kmetijstvo v EU: Vrzeli in neskladja ovirajo uspeh*, v katerem je navedlo pomenljive podatke tudi o tem, koliko evrov daje v povprečju prebivalec posamične države EU za ekološke izdelke. Podatki za 23 držav EU so se nanašali na porabo v letu 2022, ko je ekološka hrana pomenila okoli štiri odstotke vse hrane na trgu EU, porabe po državah pa kažejo ogromne razlike. Podatek za Slovenijo je nizek in kaže, da kupujemo poceni: v povprečju za ekološke proizvode porabimo le 27 evrov na prebivalca, s čimer smo se uvrstili v drugo polovico držav, med Irsko s 47 evri in Hrvaško s 24 evri, ob Češki z 22 evri. Rekorderke pri povprečni porabi za ekološko hrano na prebivalca so Danska (365 evrov), Avstrija (274 evrov), Luksemburg (259 evrov), Švedska (248 evrov), sledita Nemčija (181 evrov) in Francija (176 evrov), na dnu lestvice pa sta Madžarska in Romunija s tremi oziroma dvema evroma na prebivalca.

Pomemben vstop ekološke hrane v prehrano prebivalstva so javni zavodi, kjer pa ministrstvo nima podrobnejših podatkov o dejanskih količinah, ki jih javni zavodi naročajo neposredno pri lokalnih kmetih. »Uredba o zelenem javnem naročanju določa cilje, in sicer najmanj 15 odstotkov ekoloških živil in najmanj 20 odstotkov živil iz drugih shem kakovosti. Ti cilji za javne zavode pomenijo obvezno usmeritev, vendar način doseganja (na primer sodelovanje z lokalnimi kmeti) ni predpisan, temveč prepuščen posameznim naročnikom,« razlagajo. In dodajajo: »Praksa kaže, da nekateri javni zavodi te cilje že dosegajo ali celo pressegajo, zlasti tam, kjer obstajajo motivirano osebje, podpora vodstva in dobro razvite povezave z lokalnimi dobavitelji.« Po ugotovitvah nadzorov Inšpekcije

Mladina 14 / 10.04.2026

Spisek želja

Tudi pri nas so bili lani, kot leta prej, prejemniki največ kmetijskih subvencij veliki sistemi, zlasti proizvajalci mesa in mesnih izdelkov.

V Sloveniji smo lani redili približno 455.680 govedi. V primerjavi z desetletjem prej ga redimo manj, bistveno več pa perutnine. / Foto: Luka Dakskobler

Izdatki za ekološke proizvode

Na prebivalca (v EUR/osebo, 2022)

Danska	365
Avstrija	274
Luksemburg	259
Švedska	248
Nemčija	181
Francija	176
Belgija	84
Nizozemska	81
Finska	73
Estonija	72
Italija	62
Španija	55
Irska	47
Slovenija	27
Hrvaška	24
Češka	22
Litva	18
Poljska	8
Latvija, Grčija, Bolgarija	6
Madžarska	3
Romunija	2

Vir: Poročilo Evropskega računskega sodišča, 2024

za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo v letih 2024 in 2025 se deleži trajnostnih živil postopno povečujejo, med pregledanimi javnimi zavodi je povprečni delež ekoloških živil znašal približno 30 odstotkov, delež živil iz shem kakovosti pa 52,5 odstotka, kar, kot rečeno, presega minimalne zahteve.

Malek poziva k premisleku: »Javni zavodi se zagotovo trudijo pridobiti lokalno hrano. Vendar pa te hrane ni vedno na voljo,

zaradi česar je 'saj bomo kupovali od lokalnih kmetov' precej težja naloga, kot se sliši. Morda bi bilo bolje to delno centralizirati: Slovenija je majhna, in praktično vse je lokalno. Če poenostavim, lažje bi bilo, da bi se naročalo korenje, pridelano v Sloveniji, za vse javne zavode ali njihove skupine, namesto da je na desetine lokalnih zavodov prisiljenih, da to počnejo sami. Zavedati se moramo, da naloga teh javnih zavodov, recimo vrtcev, šol, ni povezana z obvladovanjem prehranskih

verig, zaradi česar jim samo naložimo dodatno delo.«

V tej vladi so se zgodili tudi premiki k prehrani z manj mesa, kar tudi številni kmetijski strokovnjaki vidijo kot pozitiven korak, a menijo, kot na primer agrarni ekonomist Emil Erjavec, da si je treba tam, kjer je naše konvencionalno kmetijstvo najboljčutljivejše, prizadevati za bistveno bolj odprt dialog. x

Tema

PROGRAM ZA LJUDI

Spisek želja

Mladina 14 / 10.04.2026

Nič korupcije

Namesto subvencij mora država zagotoviti razvojna posojila in odpraviti strankarsko deljenje denarja prek različnih skladov in agencij

Piše: Borut Mekina

Politiki imajo mesece pred volitvami polna usta boja proti korupciji. Najlažje je seveda obljubljeni vnovično reformo protikorupcijske komisije, najlažje je ustanovljati nove policijske in tožilske enote, veliko težje pa je iz rok izpustiti dejanske vzvode, ki so v Sloveniji vzrok za sistemsko korupcijo. Glavni vzrok zanjo je način, kako v naši državi delimo na stotine milijonov evrov podjetjem in kmetom – razdrobljeno, prek različnih skladov, ki so kot strankarski vrtički v lasti posameznega ministrstva, in za povrhu še v obliki nepovratnih »spodbud«, beri subvencij. To ni le način deljenja javnega denarja, ki ga dejansko ni mogoče nadzorovati, ampak je tudi neučinkovit.

Res je, mediji smo v zadnjih letih z naslado razkrivali korupcijske afere. O aferi Spirit smo govorili, ko je javna agencija za prestrukturiranje zasavske in savinjsko-šaleške premogovne regije podjetjema poslovneža Tadeja Von Horvatha odobrila 20 milijonov evrov subvencij – čeprav sta imela leta 2023 skupaj le 1,3 milijona evrov prihodkov in pet zaposlenih. Von Horvath je pred objavo razpisa eno od podjetij navidezno prodal, da bi bil upravičen do dodatnih sredstev. A ne gre le za Spirit. V mandatu zadnje vlade smo pisali o milijonskih naložbah v glam-pinge – celo gospodarski minister Han je priznal, da gre za neumno trošenje javnega denarja, a kaj, ko naj bi bila okvir delitve sredstev EU zacementirala že Janševa vlada. Kaj pa, če zaradi teh dreves ne vidimo gozda.

V Sloveniji ima skoraj vsako ministrstvo svoj sklad ali agencijo: ministrstvo za gospodarstvo ima Spirit, ministrstvo za okolje Eko sklad, tu sta še Slovenski podjetniški sklad in Regionalni razvojni sklad, poleg njih pa deluje še več agencij, denimo za kmetijske trge in razvoj podeželja. Vsak vleče na svojo stran,

hkrati so okoli teh skladov in agencij nastali vrtički in monopoli – iz gospodarstva in iz strank. Za povrhu tam zaposleni nimajo pravega finančnega znanja, ampak denar trošijo po administrativnih postopkih in so izpostavljeni političnim pritiskom. Posledica so razpisi, ki so med seboj neuskajeni in ki jih marsikdo s pridom izkorišča za uveljavljanje lastnih interesov. Včasih kje izbruhne afere, ampak težava je večja.

Vendar težava ni le v organizaciji, ampak tudi v načinu delitve denarja. V teh vrtičkih skladi in agencije najraje delijo ravno subvencije – enkratne transferje, ki so brez resnega nadzora. Hkrati subvencije v gospodarstvu delujejo kot droga – ustvarjajo odvisnike, brez nadzora in brez skrbi za učinkovito porabo. Nova koalicija bi morala ta sistem korenito

spremeniti. Namesto subvencij – tudi za kmetijstvo – bi morala država ponujati ugodna posojila. Ta so za uresničevanje razvojnih politik veliko učinkovitejša: lažje jih je nadzorovati, namen porabe je jasnejši, denar se lahko multiplicira in ponovno uporabi, najpomembnejše pa je, da bi morali projekti skozi sito finančne presoje, ne pa skozi roke politično okuženih strankarskih administratorjev po ministrstvih. To bi tudi investitorje spodbudilo k treznejši presoji projektov.

Zgled takšnega sistema je lahko Nemčija. Tam je enotna točka namesto strankarskih skladov državna razvojna banka KfW – njena sestrška institucija v Sloveniji se imenuje SID banka. KfW deluje preprosto: podjetja ne morejo zaprositi za sredstva neposredno, vloge sprejema zunanja partnerska banka, ki najprej preveri finančno stanje podjetja in investicijski predlog. Projekti morajo torej skozi finančno sito, ne skozi postopek, ki ga opravi politična administracija. KfW nato ugodna posojila zagotavlja prek komercialnih bank, ki prevzamejo del tveganja. In še dodaten učinek: KfW na isti način pomaga Nemcem korenito nižati stroške stanovanjskih posojil. V Sloveniji za zdaj SID banka tako subvencionira nakupe poslovnih nepremičnin. Prek nje lahko podjetja dobijo ugodna, večdesetletna posojila za nakup poslovnih nepremičnin z 0,7-odstotno (plus euribor) obrestno mero. Jamstvena posojila, namenjena mladim, za zdaj še ne delujejo, ker, kot so sporočili iz SID banke, komercialne banke za sodelovanje v tej shemi ne kažejo zanimanja ... x

Politiki imajo polna usta boja proti korupciji, toda ali so se zmožni odpovedati svojim toplim vrtičkom? (Na fotografiji spomenik korupciji pred TEŠ 6 v Šoštanju leta 2013) / Foto: Borut Krajnc

Mladina 14 / 10.04.2026

Spisek želja

Delujoč javni prevoz

Precej ukrepov, ki bi znatno izboljšali učinkovitost in dostopnost javnega prometa, lahko Slovenija izpelje hitro in poceni

Piše: Matic Gorenc

Vsak delovnik se več deset tisoč ljudi v avtomobilih znajde v kolonah na cestah. Gneča slabša kakovost življenja voznikov, ki v njej obtičijo, manj imajo časa za sprostitev, druženje z domačimi ali prijatelji, spanje. Poleg tega gneča upočasnjuje gospodarsko rast. A tisti, ki zagovarjajo radikalno širjenje cest, se ne zavedajo, da za promet velja logika ponudbe in povpraševanja. Bolj ko se bo ljudem splašala vožnja z avtom, pogosteje se bodo odločali zanj. To pomeni, da so razmere, kar zadeva gnečo, nekaj let po razširitvi ceste enake, kot so bile prej, tako vsaj kažejo premnogi primeri iz tujine. Edina razvojna smer je torej zmanjšanje uporabe avtomobilov. To pa se lahko zgodi le, če se bo velikemu deležu ljudi uporaba javnega potniškega prometa splašala bolj kot uporaba avtomobila.

Prvi pogoj za to je predvidljivo financiranje in upravljanje sistema, pove Špela Berlot Veselko, predstavnica Koalicije za trajnostno prometno politiko (KTPP), združenja nevladnih organizacij. »Izvajanje sistema, ki ga ureja zakon o upravljanju javnega potniškega prometa, v praksi zavirajo nedorečenosti med državo in izvajalci. Težava so tudi odvisnost od letnih proračunov in „vakuumi“ na mejah med občinami in državo.« Zdaj je Slovenija sicer v velikem investicijskem ciklu, usmerjenem v nadgradnjo železniškega sistema, a sta nadaljevanje, pa tudi obseg tega projekta odvisna od politične volje.

Toda financiranje in primerna pooblastila sama po sebi niso dovolj, denar je treba smotrno porabiti. Najbolj kapital-sko intenzivna je nadgradnja že vzpostavljene infrastrukture in gradnja nove, obstajajo pa na veliko hitrejši in cenejši ukrepi. Eden od takih je uvedba taktnega voznega

reda. »Taktni vozni red pomeni redne odhode vlakov, avtobusov in drugih sredstev javnega potniškega prometa v taktu na vsakih 30, 60 oziroma 120 minut, odvisno od priljubljenosti relacije. Čeprav ga poznajo že številne evropske države, ga v Sloveniji še nimamo,« je navedeno v poročilu Slovenija v taktu, ki ga je izdal Inštitut za politike prostora (IPoP). Marko Peterlin, soavtor poročila, pojasnjuje, da »uvedba takta ni stvar tehnologije ali novih prog, temveč politične volje in organizacije, izvedba pa je v zadovoljivi obliki mogoča skoraj takoj, kasneje se lahko izboljšuje in dopolnjuje. Takt mora postati izhodišče: vlaki in avtobusi vozijo v ponavljajočih se, predvidljivih intervalih (npr. vsako uro ob isti minuti). Tak sistem omogoča potniku svobodo in hitro prestopanje. Namesto da desetletja čakamo na hitre proge, moramo infrastrukture, ki je že na voljo, takoj začeti izboljševati tam, kjer ozka grla onemogočajo vzdrževanje takta. Takt je tisti, ki narekuje naložbe v proge – gradimo tisto, kar potrebujemo, da vlak razdaljo med vozlišči premeaga v natanko 30 ali 60 minutah.«

Nadgradnja taktnega voznega reda pa je tako imenovani integrirani taktni vozni red, s katerim so povezane različne proge, ki delujejo po taktnem voznem redu, tako da je čakanje ob prestopih čim krajše, nekeje od pet do deset minut. Če neki vlak oziroma avtobus zamuja, ga tisti na drugi progji počaka, tako da ima vsak potnik zagotovljen prevoz do cilja. Tu so ključna učinkovita intermodalna vozlišča, kjer se stika več sredstev javnega prometa

(vlaki, avtobusi, parkirišča P + R, kolesarska infrastruktura). »Vozlišča morajo postati stičišča, kjer se fizično in urniško integrirata železniški in avtobusni promet. Ni dopustno, da je avtobusna postaja kilometer stran od železniške ali da avtobus odpelje minuto pred prihodom vlaka. Ta vozlišča morajo biti opremljena kot sodobni mobilnostni centri: z obilo varnih in pokritih parkirišč za kolesa (B + R), sistemi za souporabo (sharing) koles in e-skirojev ter urejenimi parkirišči P + R na obrobju. Vozlišče mora potniku omogočiti preprosto menjavo prevoznega sredstva v manj kot 5–10 minutah, kar je ključno za konkurenčnost potovalnega časa,« meni Peterlin.

Dokaj enostaven ukrep je več rumenih pasov. »Javni prevoz ne more biti privlačen, dokler avtobus s 50 potniki stoji v istem zastoju kot osebni avtomobil z enim voznikom,« razloži Peterlin, ki se zavzema za uvedbo rumenih pasov na avtocestnih vpadnicah in na glavnih mestnih arterijah. »S tem avtobus pridobi časovno prednost pred osebnim vozilom, kar je najmočnejši argument za spremembo potovalnih navad.«

V slovenski zakonodaji je tudi še kar nekaj različnih določil, ki spodbujajo uporabo avtomobilov, eno izmed njih je sistem povračila stroškov prevoza na delo oziroma tako imenovanih potnih stroškov. Trenutni sistem, ki upošteva število prevoženih kilometrov, deluje kot finančna spodbuda za uporabo avtomobila, potni stroški pa se dojemajo kot neoddavčen dodatek k plači. x

Nova avtobusna postaja v Ljubljani naj bi bila nared že prihodnje leto. /Foto: ilustracija: Bevk Perovič arhitekti

10. 04. 2026 Delo

Stran/Termin: 3

Naslov: Piranski svetniki priznali, da so odločali narobe

Naklada: 16.187,00

Avtor: Boris Šuligoj

Površina/Trajanje: 386,61

Rubrika/Oddaja: AKTUALNO

Žanr: POROČILO

Gesla: NAJEMNA STANOVANJA, GRADNJA STANOVANJ

Piranski svetniki priznali, da so odločali narobe

Urbanistični kaos Sami razveljavili prostorska odloka, ki ju je zadržalo ustavno sodišče – Kaj bo z izdanimi gradbenimi dovoljenji?

Piranski svetniki so včeraj razveljavili dva prostorska odloka, ki so ju sprejeli leta 2024, a ju je ustavno sodišče lani zadržalo tako na predlog slovenske vlade kot na predlog opozicijskega občinskega svetnika Davorina Petarosa. Z razveljavitvijo so, vsaj posredno, priznali, da so kljub opozorilom s sprejetjem odlokov ravnali protizakonito. Župan Andrej Korenika ni pritrnil našemu vprašanju, ali to pomeni posredno priznanje nezakonitih odločitev, ampak vztraja, da želijo zaščititi pravice lastnikov zemljišč na tem območju.

BORIS ŠULIGOJ

Dva odloka sta v postopku ustavne presoje. Najprej so občinski svetniki maja leta 2024 na pobudo župana Andreja Korenika in pravnega svetovanja odvetnika Francija Matoza sprejeli odlok o OPPN Ob Belokriški cesti v Portorožu, ki ga je že leta 2021 v celoti razveljavilo ustavno sodišče. Odlok so sprejeli kljub nasprotovanju opozicije, civilne iniciative Piran in kljub razlagi nekdanjega ustavnega sodnika dr. Cirila Ribičiča, da proti odločitvi ustavnega sodišča ni pravnega sredstva. Ribičič je takrat dejal, da je šlo za »ustvarjalno kreiranje novih pravil za nazaj in brez pravne podlage«. V Piranu so imeli šest let časa, da bi sprejeli omenjeni odlok po predpisanem postopku, vendar so raje ubrali bližnjico mimo predpisov. Ustavno sodišče je nato julija lani zadržalo izvrševanje tega ponovno nezakonitega odloka, vnaprej pa je bilo jasno, kako bi odločilo o tem primeru.

Omenjeni odlok »Ob Belokriški« je bil objavljen marca lani, v samo treh mesecih je potem upravna enota Piran junija zelo hitro izdala dve gradbeni dovoljenji, za izdajo tretjega pa ji je zmanjkalo časa. Kljub pravnomočnosti gradbenega dovoljenja pa dva imetnika dovoljenj nista prijavila začetka

gradnje, saj očitno raje čakata na končno odločitev sodišča.

Ustavno sodišče je na naše vprašanje odgovorilo, da v primerih, ko izpodbijani akt iz kateregakoli razloga preneha veljati, sodišče nadaljuje postopek in dokončno odloči o njegovi ustavnosti ali zakonitosti le, če predlagatelj izkaže, da z razveljavitvijo akta »niso bile odpravljene posledice njegove neustavnosti oziroma nezakonitosti«.

Več kot očitna nezakonitost

Svetnik Davorin Petaros nam je pojasnil, da bi z omenjeno razveljavitvijo izdani gradbeni dovoljenji postali tudi uresničljivi, saj sodišče ne bi nadaljevalo postopka. Če pa bodo pobudniki od sodišča zahtevali nadaljevanje postopka pred ustavnim sodiščem in izkazali negativne posledice neustavnosti odloka, potem bi sodišče odlok in gradbena dovoljenja odpravilo. Petaros je še povedal, da bodo ustavnemu sodišču dokazovali škodljive posledice neustavnosti zakona, saj gre za več kot očitno nezakonitost.

Iz županovega urada so odgovorili, da so se za ponovno sprejetje enkrat že ustavno razveljavljenega odloka odločili zato, da bi lastnikom zemljišč omogočili gradnjo, kot so to predvidevali prostorsko ureditveni pogoji pred začetkom sprejetja OPPN. Trije lastniki (Zlatarna Celje, Marina Krtinič in Aljoša Bertok) so zato od občine s tožbo zahtevali 4,8 milijona evrov odškodnine. Po sprejetju zdaj ponovno spornega odloka so z zasebniki dosegli sodno poravnavo, Zlatarna Celje pa od občine Piran še zmeraj zahteva 652.000 evrov odškodnine.

Hiše namesto blokov

Tudi drugi odlok o oživitvi 50 let starega zazidalnega načrta, pri čemer je prav tako svetoval Franci Matoz, s pomočjo katerega bi v Luciji (Kampolin) gradili šest blo-

kov za 120 javnih najemnih stanovanj, je ustavno sodišče zadržalo.

V tem primeru posledic nezakonitega odloka ni, zato bo ustavno sodišče po včerajšnji razveljavitvi spornega občinskega sklepa lahko zaustavilo svoj postopek, občina pa bo s primernim sklepom lahko aktivirala zazidalni načrt Lucija II dodatno, ki v Kampolinu predvideva gradnjo individualnih hiš, ne blokov. Občina bo gradnjo javnih najemnih stanovanj omogočila na lokaciji Košta v Sečovljah.

Davorin Petaros je ob tem zavrnil grobe napade nanj, da nasprotuje gradnji stanovanj v občini. Dejal je, da ne bi imel nič proti, če bi prostorske načrte sprejemali po zakonitih postopkih v sodelovanju z javnostjo. Napadajo ga predvsem tisti, ki postopkov prostorskega urejanja ne poznajo, in tisti, ki bi radi prišli do rešitev po najrazličnejših »bližnjicah«. Občinska svetnica in poslanka SD Meira Hot je dejala, da je tokratna odločitev občinskega sveta še en dokaz popolne zmede na področju urbanizma v občini, ki bi ga rešili le s sprejetjem OPN, vendar ne verjame, da bi ga bilo mogoče sprejeti v nekaj prihodnjih mesecih s postopki, kot jih zahteva prostorska zakonodaja.

- Občinski svet razveljavil sporna prostorska odloka.
- Petaros: gre za pomoč zasebnim interesom.
- Občina vztraja, da bo drugače uveljavila oba odloka.

Dve gradbeni dovoljenji sta bili izdani v neverjetno kratkem času. Ta sreča doleti le izbrance. Zemljišče Ob Belokriški cesti je zelenica skrajno desno na fotografiji. FOTO BORIS ŠULIGOJ